

LS 0149 – LS 0150 – LS 0151

Olga Olson: I wasn't 14, men jag gick till domprosten. Vad var det han hette? Abraham .. Abraham .. No - not Abrahamsson. This is a long time ago här. Jag är - jag är - jag är 'gammel.

Lennart Setterdahl: Jag sitter tillsammans med Olga Teresia Olson, i Fluvanna, Jamestown, New York.

Olga: Ja.

L: Hon var född 1896 i Karlstad. Mo-nor. Mo-noret; eller vad kallar' i 'et?

Olga: No. Mon, det var namnet på en farm.

L: På farmen där ute.

Olga: Ja.

L: På gården, ja.

Olga: Var vi bodde.

L: Jaha.

Olga: Och -

L: Ni kom till Amerika 1916. Det är idag den 1 november 1985.

Olga: Ja.

L: Om vi börjar med Din ungdom. Du var född där, liksom Din pappa och Din mamma var födda.

Olga: Ja.

L: Du sa: ute i skogen, vad var det för någonting? Var det långt ifrån bebyggelsen?

Olga: Well - det var - det var 'farmlannet och så var det deras skog som var ikring. Du vet hur det är hemma!

L: Jaha. Hade de en stor gård? Ett par tre kor, eller?

Olga: No. Vi hade 'bare en 'lita hus!

L: Inga djur?

Olga: No! Jo vi hade en katt.

L: En katt.

Olga: Haha! ja, och höns! But det var allt vi hade. No. Det han ville inte ha nåt sånt där. Han arbeta på Varpnäs gård och där var han - å - vad i hundan 'kaller 'di dom hemma?

L: Rättare?

Olga: Nej, han var. He took care of all the mashinery.

L: Jaså!

Olga: Han var inte dum.

L: Han var smed - eller?

Olga: Jaa det var han, han var 'sme och 'snickere. Han 'kunne 'bygge hus och han 'kunne 'göre

L: Lite av varje.

Olga: Ja.

L: Och det försörjde han familjen på?

Olga: Ja.

L: Hur många syskon var ni?

Olga: Vi var sju.

L: Sju stycken.

Olga: Och vi är två här i Amerika.

L: Ja. Är Du en utav de äldre?

Olga: Jag är den äldsta and 'di lever allihopa. And! 'Di - 'Di är i Dalarna. ja. Jag har four. Fyra 'systerer i Dalarna. No. No: Aspa Bruk: är det i Närke?

L: Aspa Bruk? jaha det kan hända det är ja. Aspa Bruk.

Olga: Jaa jag tror det. Aspa Bruk. Där bor en, en 'utå mina 'systerer och 'di 'andre tre, 'di bor i Borlänge, Dalarna.

L: Jaha. Din placering så som äldst i familjen, den innebar många arbetsuppgifter för Dig när Du växte upp?

Olga: Ja det gjorde det and det var för det så 'lämna jag hemma!

L: Du ville inte ha mera av det!

Olga: Nähä Du!

L: Hur gammal var Du när Du fick börja hjälpa till?

Olga: jag var 13 år när jag lämnade hemma. Det var 13 år; 19 och 10 var det? Yes.

L: Du fick börja att arbeta utanför hemmet då?

Olga: mm! Jag - det 'häre kommer inte på papper? Det gör det inte?

L: Nej nej. Jag skriver inte ner det.

Olga: Nej. No Du ser att - mamma, 'ho ville jag skulle tvätta 'alle 'blöjerna. Är det inte vad 'di 'kaller dom: 'blöjer. Ja.

L: Ja, blöjor.

Olga: Jaha! Diapers, You know, in English.

L: Jaha!

Olga: I had to wash all the clothes for the kids. And when my sister; Maria, was born (she was born in July) and I looked after her and I looked after her and I thought she was pretty cute!

But - jag tänkte: ja jag blir 13 år, jag blir 13 år nu snart.

L: Hur gammal var Maria då?

Olga: Å! - 'ho var just född då!

L: Så det var ett stort hopp emellan Dig och henne.

Olga: Å ja, 'di var 'flere, bror min och de 'andre.

L: Jaså.

Olga: Oj ja - 'di var 'flere. Men: Mia, 'ho, Maria, 'ho var väl - let's se. Det var jag och så var det bror min, så var det Edla Ja. Edla och så var det Ragnhild och - och så var det - ja ! - det var about two and a half years between each one of them. But Mia was born in. 'Ho var född i januari. No no i July. I juli. I juli! 'ho var född.

L: Jaa.

Olga: var 'ho född och mamma, 'ho sa det ; jag skulle 'tvätte hennes 'traser, som 'di hade på 'na. 'Ho var ju liten, 'ho var ju 'fyre fem 'vecker. Men. Så 'ho var född i juli och jag var 'hemme i juli och augusti och den 6 september she was two months! And; då 'packa jag 'ihopa 'mine kläder, which wasn't very much. Jag hade ett 'lita paket. Och jag plocka 'opp 'et och så sa jag 'te mamma: "Jag 'ska gå till Karlstad". Jag sa: "jag 'sa gå in, jag 'sa gå in 'te stan". "Å"! sa hon, "vad ska Du 'gör där"? "Ja, det vet jag 'int", sa jag, "men jag vill inte 'tvätte 'nå mer 'blöjer". Och hon sa: "var ska Du gå då? Vem tror Du kan ta in Dig"? 'Ho sa: "jag ska 'säge Dig", sa 'ho "att det 'börjer på och bli mörkt, så Du får rätt 'skynde Dig om Du vill 'hinne tillbaka"! "Jag kommer inte tillbaka"! sa jag. "Du kommer inte tillbaka"? sa 'ho. "Ska Du inte 'komme tillbaka ikväll"? "Nej, jag sa 'te Dig att jag kommer inte tillbaka". "Well", sa 'ho, "det får vi nog se". Så 'ho sa "det är bäst Du skyndar Dig". Och jag titta runt och jag hade, jag hade söndagsskolpapper. Jag gick till söndagsskolan och hade gått på söndagsskolan i Karlstad - and - så jag hade den inbunden, Du vet, so they were together. I don't know what they call it: binding?

L: Ja.

Olga: Ja. Well, in anyway. Jag tog den och 'tittle på den och tänkte: jag kan inte dra på den, det är för tungt. Den var tjock. And - then: Edla, she was my oldest sister, 'ho sa det: "Ska Du inte ta den där med Dig"? "No". sa jag. "Vill Du ha den"? "Jaa, 'öm jag finge den" sa 'ho "så hade jag ett minne 'etter Dig! För Du kommer nog inte hem tillbaka"? "Nej, det gör jag inte" sa jag. Jag tror 'ho var åtta år or something like that, stackarn. Jag tyckte det var hemskt. Men jag gick och - och mamma sa 'te mig att: "Du vet; sa 'ho "det är så många 'lufferer på vägen" sa 'ho. "När Du ska gå över Sör-mon". (Öm Du har vart i Karlstad kanske Du vet var Sör-mon är)?

L: Jaa.

Olga: ja, utanför Karlstad. Det är en gård 'emella Karlstad och - och Nor socken. Socken; that's what it is, that Nors socken.

L: Nors socken ja.

Olga: Ja. And. Och when I came to the outskirts You know av stan, så tänkte jag: Men här är det ju Betty lever. Och jag tänkte, jag går väl in och ser henne. Så jag gick till 'dörra och knacka på 'dörra. Och 'ho kände ju igen mig. Först sa 'ho: !Oh Gosh"! sa 'ho. "Vad i all världen", sa 'ho, "kommer Du 'ifrå"? och jag sa: "jag har 'lämna hemma".

L: Vem var Betty?

Olga: Å. Se. My father was dead, so I had a step father - so that's my step father. I don't know my father. He died when I was sex months, or something like that. And anyhow - så - 'ho sa: "Kom in"! 'sa 'ho. "Är Du inte hungrig"? "Nej" sa jag, "but" sa jag "jag vill ha 'lita kaffe". 'Ho sa "varför kom Du 'te stan"? "Jo", sa jag. "Vad ska Du 'göre"? "Jag ska gå, jag kan inte 'stanne länge", sa jag, för jag har 'te gå 'te the unemployment officen". 'Ho sa: "ska Du gå 'te 'unemploymenten"! Jag sa "Yes. And. "No", sa 'ho, "vad 'titter Du för"? "Ja" sa jag "jag tänkte; jag kanske 'kunne ta reda på **en unge!** men" jag sa "inte nån mer". Jag sa: "en eller tre. Ja mer kanske det kommer! Men jag vill inte 'stanne 'hemme"! 'Ho 'skratte. Och 'ho sa: "Du är omöjlig", sa 'ho. Men 'ho sa "Du behöver inte gå" sa 'ho "'te 'nön plats och 'tittle för arbete. Du kan 'stanne här" sa 'ho. Min lille Folke, han är fem 'måner" sa 'ho. "Du kan 'stanne och leka med han". "Ja, men" sa jag "jag kan inte betala Dig", sa jag "för jag har inga pengar". "Du behöver inte betala" sa 'ho. "Du 'stanner med mig and That's it". Så jag var med 'na i tio 'måner - och då 'geck jag och läste för prästen.

L: I Karlstad?

Olga: I Karlstad.

L: Domkyrkan?

Olga: Ja.

L: Varför tror Du att Du lämnade hemmet? Var det på grund av styvfadern?

Olga: No no he was

L: Det hade Ditt beslut inget att göra med?

Olga: No, he liked me. It was my mother.

L: Det var för mycket på grund av arbetet, med att tvätta blöjor och sådant?

Olga: Å ja, det var jämt. Det var ju inte passande för en unge.

L: Nej.

Olga: Nä!

L: Hur gammal var Du när Du fick börja att hjälpa till i hemmet?

Olga: Å det 'feck jag göra rätt långt, när 'ho 'köm med (?) och den han var seven years old.

L: Du fick börja arbeta med en gång då?

Olga: Å då skulle jag 'diske, jag skulle 'skure 'gölv och jag skulle 'göra det och jag skulle 'göra det. Och - om inte jag gjorde 'et så 'feck jag stryk.

L: Var det vanligt att alla barnen fick börja så tidigt att arbeta?

Olga: Näe det var inte precis så vanligt, but 'di 'feck allt 'göre.

L: Och det gick inte att säga nej?

Olga: Oh, no. "Tack ska Du ha! För 'öm Du inte 'gör't så ska Du få en örfil"! Det fick 'en 'höre.

L: Men; Du tog inte sånt?

Olga: Nej. No. and då när jag var 17 år, då fick jag pengar 'ifrån Amerika, 'ifrån en bror 'te henne Betty och ett långt brev - och då så sa han att: "Det 'häre ska betala för Din Amerikaresa. Och när Du har fyllt 17 år så kommer Du. Och 'öm inte Du kommer så är penningarna i 'bänken. "Jag skickar 'döm 'te 'bänken", sa han, "'te Karlstad 'bänk och där" sa han" får Du 'döm och Du kan komma 'te Amerika. Och 'öm Du blir hemsjuk och vill gå tillbaka 'te Sverige, så ska jag skicka Dig tillbaka 'te Sverige". Och hanses far och mor, se, 'di tog reda på mig. 'Di ville 'adoptere mig, men det gjorde inte ma. 'Ho sa "No! No"! Det 'feck jag inte, men jag; jag 'stande med 'döm ändå. 'Döm var nära.

L: Din mamma, hon blev änka då när Du var

Olga: Liten.

L: liten flicka ja. Dog er pappa i någon olyckshändelse?

Olga: Det har 'ho aldrig talat 'öm för mig.

L: Har hon inte talat om det?

Olga: No.

L: Nej.

Olga: She never mentioned it.

L: Så hon var tvungen att gifta sig för att klara av hushållet då, med någon som arbetade.

Olga: Jaa sure. She had to!

L: Hon arbetade inte utanför hemmet?

Olga: Nja mamma, 'ho 'feck ju 'löv och arbeta, därför att 'ho fick 'löv och betala för mig se.

L: Jaså.

Olga: She had to pay 5 crowns a month! for these people.

L: I månaden, jaha. Till Betty?

Olga: Ja! Well - no. No Bettys 'föräldrer var det, som took care of mig.

L: Jaså.

Olga: But jag var som deras syster se.

L: Hur långt ifrån hemmet var det? En svensk mil?

Olga: Å ja. Jaa! det var mer än det! Jag såg dom aldrig. Jag såg dom aldrig, varken far eller mor, men innan jag skulle 'konfirmeres Du vet, då 'skrivde jag hem, att jag skulle 'konfirmeres den 15 maj 1910. And då kom far min.

L: Styvfadern?

Olga: Ja. Då kom han och gav mig fem kronor 'te hjälpen för kläder. Så det betala för tyget för min dress och det! det var svart dress och hög krage och puffsliv och lång! lång skirt! I'll never forget it! Det var det bedrövligaste!

L: Var det någon som sydde den åt Dig?

Olga: Oh yes.

L: En sömmerska?

Olga: Ja, det var Betty. Så 'ho sa det: "ta det här tyget med Dig" sa 'ho "och gå 'te Mrs Fagerström och sy för det". "Ja" sa jag "'Ho syr 'et inte for nothing". "No", sa 'ho, "det gör 'ho inte", men, 'ho sa det att: "ta dit 'et, så 'ho får prova dig och se hur Du får det".

L: Jaa.

Olga: And; - Bettys husband, han var shoe maker, he made good shoes. So he made a pair of nice shoes for me, so I had shoes.

L: Jaha. Var alla flickorna klädda i svart med sådana här puffs på armarna?

Olga: Jaa?

L: Alla flickorna?

Olga: Vi 'fattige var, men 'di 'rike, 'di var, .. 'di som hade pengar, 'di var konfirmerade from domprosten och 'di hade vita 'klänningar! Och jag gick. Jag och en annan tös. I don't know were I got my nerve. But we went to the Domprosten and jag sa 'te honom, jag sa: " God afton" sa jag 'te domprosten. "Jag är här 'te se 'öm inte vi kan ha vita 'klänningar som dom andra".

L: Det var Du som frågade det!

Olga: Jaa! Så sa han det: "Din lilla .. lantflicka", sa han. "Du är underbar, men det är en ting jag inte kan lova Dig", sa han, "att Du får ha en vit dress". Jag sa "Varför"? Jag! jag sa: "'di som har pengar", sa jag, "'di läser inte 'nå bättre än vad vi gör"! "Nej, det gör 'di inte"!, sa han, "men Du kan inte få det". And han sa "Du vet", sa han, "att Du kanske inte blir konfirmerad heller", för han sa: "Du är inte gammal nog"! "Ja", sa jag "men jag har 'te och 'tjäne min mat" sa jag, "but det är dåligt hemma". "Ja, jag vet det" sa han. Han hade undersökt 'et, att det var fattigt. And! Så! Jag kom inte 'nån väg med det. Men så, då på 'siste; 'siste två veckorna, då, då kom han. 'Di var five ministers that had each classes.

L: I domkyrkan?

Olga: Ja, but we were 350 kids that was confirmed.

L: Pojkar och flickor?

Olga: Ja. 300 and 50! And! And, so, then - then he went and checked up all of them. And that minister I went reading for, hes name was Quick, and he was from Hammarön. Do You know were that is?

L: Ja.

Olga: He was from Hammarön. And. Och då så, han 'kallde på det då som Swanson då 'fråge dom - bibelverser - och så kom han 'te mig då. Och då så sa han: "Nu", sa han, "var är den lilla lantliga flickan"?

L: Sa han det?

Olga: Ja.

L: Varför sa han så?

Olga: Joo då, för att han tyckte ju att; mabee he thought I wasn't pretty smart. I don't know. I didn't think, but in any way: that's what he called me: den lantliga flickan. Så jag ställde mig 'öpp and he read the question to me. Så jag 'kunne 'bibla' inside och outside, så jag läste 'öpp 'et. Och då så sa han att: "Jaa" sa han "jag kan inte se någon orsak varför inte Du kan bli konfirmerad. Jag vet ju", sa han, "att Du är 'bare tretton och ett halvt år"! "Ja". "Men; Du har att 'te få ett arbete". "Ja". "Tror Du Du kan få ett arbete"? "Yes". "Var"? sa han. "På en farm" sa jag. "Ja", sa han, "men Du kan inte 'mjölke" sa han. "Jo, det kan jag", sa jag, "men inte så fort"! Och så han stod där och 'tale 've mej, så jag vet inte vart jag fick nerverna ifrån! Jag räckte honom handen och sa: "Tack så mycket" och så neg jag så djupt jag 'kunne! Oh dear!

L: Hade de andra konfirmanderna arbeten eller varför sa han på det viset?

Olga: No.

L: Var det nödvändigt att en konfirmand skulle ha arbete när man var färdig?

Olga: No. Well han visste att 'di 'feck ju ut, när 'di hade konfirmerats så 'feck 'di ge sig ut.

L: Då var Du till äktenskap ledig!

Olga: No det 'feck 'en ju inte, men

L: Va!

Olga: Det 'feck 'en ju inte 'göre, men; men 'en fick ju arbeta.

L: Ni fick arbeta ja.

Olga: And jag kom hem. Jag kom hem då till min egen mor, because: den 'häre karlen som hade skickat penningarna 'te mig, han var ju som en bror 'te mig and han sa att - Du - Du kommer 'te 'kömme 'te Amerika, sa han. "Tror Du det"? sa jag. "Yes" sa han "det gör Du. Men", han sa, "jag kan inte ta Dig med nu", sa han, "för Du är för ung".

L: Han var hemma på besök då?

Olga: Ja han var 'hemme och besökte dom.

L: Vad hette den brodern?

Olga: Han hette Karl Johansson, and han, och hanses far och mor, 'di tänkte hela världen om mig och så gjorde han och hanses bror och han hade en annan bror, som 'hetta Vales. And 'di var här i Amerika and - and - in any way - jag - jag 'cara' inte 'möe för min egen släkt, utan jag är stopped med dem.

L: Ja ja.

Olga: Because they were good to me.

L: Kom Din mamma till konfirmationsdagen?

Olga: Nä!

L: Hon kom inte?

Olga: Nä, inte han heller.

L: Vad berodde detta på?

Olga: Well det vet jag inte.

L: Var Du ?

Olga: Jag var inte elak.

L: Nej, men Du hade skinn på näsan.

Olga: Ja. Jag vet i alla fall. Jag kom hem då och efter jag var konfirmerad så 'geck jag hem och då tog jag den 'däre konfirmationsdressen med mig hem. Jag 'la den i en box och drog den med mig hem. Då så sa jag 'te mamman min: "'Prov den här får Du se" sa jag.

L: Till mamma?

Olga: Ja. "Ja, men 'käre Du", sa hon, "Du tänker väl inte att jag ska ha den"? "Jo", sa jag, "om han 'passer Dig så får 'Du'n", sa jag, "för jag kommer aldrig att ta 'en på mig mer".

L: Varför det?

Olga: Vem i hundan? Det är väl ingen som ville ha en sån långdress? Den gick ända ner till 'gölve, på en 'onge"! 13 år.

L: De andra som hade det bättre ställt.

Olga: Oh yes.

L: Var tyget dyrare till en vit klänning?

Olga: Neej.

L: Varför kunde Du inte ha fått en vit?

Olga: No no! För att vi var fattiga.

L: Så ni var stämplade då med de här svarta?

Olga: Oh yes. Oh yes.

L: När Du gick fram för prästen då.

Olga: Ja.

L: Var det en del som hade svarta klänningar och en del vita?

Olga: Oh no no, they were in a group. The white were in a group.

L: Och Du fick inte gå med dem?

Olga: Oh no no no! Jag fick inte 'sätte mig bland dom.

L: Tyckte Du inte att det var konstigt då?

Olga: Ja sure!

L: Alltså; alla ska ju vara lika inför Gud i kyrkan säger dom.

Olga: Ja, men det var vi inte. No! Vi 'fattige, vi satt - vi satt på denne hitsidan om - You know - what do You call it? - the isle.

L: Ja, bänkarna där i mittengången.

Olga: Ja! Mittengången där. 'Di 'vite, 'di satt där borta, och vi fick vara här.

L: Konfirmerade ni er samma dag?

Olga: O ja.

L: Men ni svarta fick gå fram särskilt?

Olga: mhm! Oh yes.

L: Fick ni vänta tills sist då?

Olga: Jaa - well - vi 'feck vänta till 'di 'vite hade.

L: Så ni fick inte ligga framför altarringen på samma gång?

Olga: Oh no no no. No.

L: Men var inte det konstigt då att det var på det viset?

Olga: Jaha, men så var det.

L: Pojkarna som hade det dåligt ställt, Var de ovanligt klädda?

Olga: Well. No. Di var väl

L: De hade svarta kostymer?

Olga: 'Di hade vad 'di hade, vad 'di 'kunne få det.

L: Men det var ju väldigt synd om flickorna.

Olga: Ja. Vad hundan var det han hette: Jakobsson.

L: Jakobsson?

Olga: Ja, domprosten Jakobsson. Jaha. But; he smiled at me! Jag 'cara inte, jag var så less på allting.

L: Men Du kunde inte ha fått en vit klänning, om Du hade velat det?

Olga: Nää, inte 'te gå 'te 'körka.

L: Det var konstigt då.

Olga: Ja.

L: Och det hade varit så i många år för de som gick och läste för prästen.

Olga: Oh, sure.

L: Men det är ju rätt långt fram i tiden; 1910.

Olga: Ja.

L: Hur ofta gick ni och läste för prästen - en gång i veckan?

Olga: Två gånger.

L: Två gånger och då gick du till

Olga: Och då fick vi gå 'te

L: Prästgården - eller?

Olga: No. Vi fick gå. Vi gick 'te skolan på Herrhagen.

L: På Herrhagen.

Olga: Jaha. Där 'feck vi gå och läsa.

L: Var det mycket arbete med att gå och läsa, svårt att komma ihåg alla psalmversar?

Olga: Å, Du 'kunne varenda ord.

L: Jaså, Du hade lätt för att lära Dig?

Olga: Oh, every word.

L: Alla förklaringar och bibelspråk?

Olga: Jaa då.

L: Och psalmversar?

Olga: Jaa.

L: Var Din mamma religiös och gick i kyrkan varje söndag?

Olga: Oj nej. No. Det gjorde hon inte.

L: Gick folk i kyrkan?

Olga: Not to often.

L: Inte det?

Olga: 'Di gick till bönehuset; 'bönera.

L: Missionshuset?

Olga: Ja! I Segersta byn. I Segersta byn var det ett bönehus och jag 'arbete där. När jag skulle ta fram . . . När jag kom hem med den där dressen, mamma gick. Jag sa 'te 'na: "prova nu" sa jag "om Du kan ha den"! Så hon drog 'en på sig. Of course; hon var liten - och jag har inte växt - I guess - 'någe mer sedan jag var konfirmerade mig. I got 'heavy-er of course, but I was just a kid. But anyway, so she tried it on (? Utelämnat) was she happy.

L: Jaha.

Olga: I stayed at home a couple of days and then I walked to this other place, were they brought me up - You know, this Karls and Bettys parents You know.

L: Var de jordbrukare?

Olga: Oh Ja.

L: Med gård och kor - och

Olga: Ja, det hade 'di.

L: Jaha.

Olga: But; så - så jag gick ju dit and then Karl had come home for a visit. So he said: "I'm gona stay home this summer" he said. "Oh" he said "if I had a place". He said: "If I was married" he said "I would take You with, But" he said: "I got no place to keep You" and he said "(?)". "If they would pick me up", he says, "for stealing You, I'm doing something wrong", he said. "I'll be in for probably the life".

L: Han varnade om Amerika.

Olga: So he said: "I just can't take You".

L: Var bodde han i Amerika?

Olga: Ut i Colorado.

L: I Colorado. Var någonstans: i Bayfield? Boulder?

Olga: Ja, det vet jag inte.

L: I Loveland?

Olga: I Colorado. Ja! Ut i Denver.

L: Jaså Denver.

Olga: mhm. Jag var 'te Denver här about nine years ago and then we went up to the mountains where he used to work.

L: Arbetade han i gruvorna?

Olga: Jaha.

L: Varför varnade han Dig för Amerika?

Olga: Jaa, just för att jag var så ung, You know.

L: Jaha. Han ville inte ha ansvar.

Olga: He didn't want anything to happen to me!

L: Så då när Du var på den gården i Segersta by, gick ni till bönehuset då, sa Du?

Olga: Ja, då, 'di var

L: Var Du med?

Olga: Å, jag fick lov och gå med när jag 'kunne. But; 'di var så 'stränge så att: på lördan hade vi 'te att skala 'potatera och 'koke. Most of the times we had meat balls var 7:e dinner and I had to make them on Saturday and as much as could be done on Saturday, we had to do it, because we couldn't do it on Sunday, because we had to go to the church!

L: Ni fick steka köttbullarna under lördagen då?

Olga: Oh yes - och skala 'potatera.

L: Men ni kokade inte potaterna inte?

Olga: Nä.

L: Så det gick att göra på söndag?

Olga: Det 'feck vi göra, but anything that could be done.

L: Kaffet och potätera kokades på söndag.

Olga: Oh yes.

L: Jaha.

Olga: Å ja.

L: Vad skilde gudstjänsten i bönehuset från i lutherska kyrkan? Var det någonting de gjorde annorlunda?

Olga: Well det var inte precis någon difference.

L: Ja, men? -

Olga: Vi gick ju, vi gick ju till 'körka ibland, but det var inte very often.

L: Inte det.

Olga: Nej.

L: Var de uppe och vittnade i bönehuset där?

Olga: Ja, det var sällan dom gjorde. Det var en farmare som 'heta Hellström. Han äkta som en präst. Han läste 'bibla och han 'predika och - ja! - Us, vi kids, we - we laughed when we got outside!

L: Ni vågade inte skratta inne i bönehuset?

Olga: Oh no.

L: Var det ett vanligt hus, alltså utan torn?

Olga: Ja sure.

L: Spelade de gitarr eller orgel?

Olga: No det var ingen.

L: Ingen musik?

Olga: Ingen musik, oh, no. No.

L: Inte det!

Olga: No. Det hade dom inte pengar 'te.

L: Men den prästen, han förrättade inga begravningar eller dop?

Olga: No no! Oh no!

L: Inte det.

Olga: Det fick 'lutherske prästen 'göre.

L: Gick de dit på söndagen också?

Olga: Å ja.

L: Jaså, de hade på söndag?

Olga: Å ja. Ja.

L: Men det tyckte väl inte den lutherske prästen om, att de konkurrerade med hans verksamhet?

Olga: No.

L: Du sa att de var stränga där i Segersta by. Du kunde inte gå ut och dansa då på några tillställningar?

Olga: Å! Akta Dig för graven! No du!

L: Jaså det gick inte?

Olga: Nä. Jag 'brukte be. Of course. Det var det jag skulle 'säg. No, det 'geck inte. När som jag gav mamma den där konfirmationsdressen. Jag kom hem för 'te och vara hemma på lördan

och söndan, och kanske måndan. Så på måndag 'möran så var det en åkare som stoppa utanför 'dörren och 'di hade en trilla. Vet Du vad trilla är?

L: Ja.

Olga: En trilla och hästen och så var det en pojk som jag gick i skolan med, han 'hetta Herman. Och - så var det hanses mamma, och då mamma, min mamma, hon sa det: "Men Käre Gud"! sa 'ho, Vad ska de här och 'göre? Det är ju Fru Magnusson", sa 'ho. "Å", sa 'ho, "vad vill 'di"? "Det vet inte jag"! sa jag, "men jag släpper väl in henne". För jag gick till 'dörren och öppna.

L: Hade dom en trilla, då var det bättre folk då?

Olga: Å ja. Så, då så sa 'ho: "Å Olga", sa 'ho, "är Du hemma"! "Ja", sa jag, "för en dag eller två". "Å" sa 'ho "får jag 'komme in"? "Ja, visst får Du 'komme in". Så 'ho kom in och då sa 'ho 'te mamma: "Jag är här" sa 'ho "'te se 'öm jag 'kunne få ta Olga" sa 'ho, om 'ho 'kunne 'stanne med oss" och 'ho sa "vi ska 'vare 'snälle 'te 'na". "Jaa, det tror jag nog", sa mamma, men hon sa det att "vad ska 'ho 'göre med er"? "O! 'Ho får gå 'opp på 'möran", sa 'ho, "klockan fem". "Ja det tror jag inte 'ho gör" sa mamma. "Ja", sa 'ho, "'klocka fem får 'ho 'löv och" sa 'ho "'koke kaffe och sätta på 'vällinga och göra eld i stoven; spisen, och det" och 'ho sa det "och 'göre". Så då så sa mor min att: "ni 'mener att 'ho ska koke"? "Ja". "Ja men se, det kan 'ho inte" sa mamma. "'Ho kan inte 'koke och 'bake" sa 'ho. "Ja, men 'ho kan väl 'lär sig"? Då var jag så viktig så då så jag det att: "jag kan baka"! "Du kan baka"? sa mamma. "Ja". "Vem har lärt Dig 'te baka"? "Jag har sett hur Betty gör", sa jag, "så jag vet att jag kan 'bake 'buller". Och då Mrs Magnusson, 'ho sa "det tror jag" sa 'ho "att Du kan" för 'ho sa "jag har hört så mycket talat 'öm Dig", sa 'ho, "hur duktig Du är och hur Du kan göra. Så vill Du 'komme 'te oss"? Well. Ja, jag sa: "jag har 'te och se var jag kan gå, så bara jag får lön. 'Betart, You know". "Jaa", sa 'ho, "Du får mat och rum". (Och rummet, det var i köket det)!

L: Jaså i soffan?

Olga: Ja sure! Mat och rum och fem 'kroner i 'månan. Jag tänkte: fem 'kroner i 'månan, det är ju pretty good! Så - jag sa: "all right"! "När vill ni jag ska komma"? Well, 'ho sa det att: "Du får 'lov att och ta 'stāja", sa 'ho. "Nä, det gör jag inte" sa jag.

L: Vad menas med det: att ta 'stāja?

Olga: Ja, det är - that's a contract.

L: Du fick skriva på då?

Olga: Ja, Du behöver inte 'skrive nåt, but You had to take the money they gave to You.

L: Jaha!

Olga: So she gave me 5 dollar, 5 crowns.

L: Ja.

Olga: And 'ho sa: "that's the promise" she said "that You are going to come. And if You **don't** want to come, than You return it in such a time"!

L: Jaha. Du gick inte på det?

Olga: Men jag, jag sa Yes.

L: Jaså!

Olga: Så jag gick dit. Så jag 'feck 60 'kroner på året. Då min egen mor, då tyckte 'ho att jag fick så mycket pengar, så; att jag 'kunne 'köpe 'klär' för bror min, som var tre år! Så - så då gav jag henne en månads arbete, jag gav henne 5 kronor. Så! Så Hilma, 'ho hette Hilma, den Mrs Magnusson, 'ho sa det att: "det var väl då bedrövligt" sa 'ho. "Ska Du 'klä bror Din" sa 'ho. "Jaa", sa jag, "det ska jag 'väl". Men så, hur som hon tänkte då att; 'ho sa: "Du behöver inga pengar på 'hele året" sa 'ho, "Du behöver inga pengar". "Ja" men jag sa det att "men jag vill ha lite karameller ibland", sa jag, "kan jag inte ha det då"?

L: Hur gammal var Du då när Du tog den platsen?

Olga: 14 år.

L: 14 år. Alldeles efter konfirmationen.

Olga: mhm.

L: Jaha. Och Du kunde inte behålla alla pengarna själv?

Olga: Oh, no. But, of course, Fru Magnusson, 'ho sa 'te mig att: "Ja Du kan ge 'na den här femkroningen" sa 'ho, men 'ho sa: "Du ger inte 'nå mer"! 'Ho sa "Du behöver Ditt" and 'ho sa "Du behöver 'klär'. Käre barn"! sa 'ho "för Du är ju inte gammal nog" sa 'ho "'te och 'va ute". Så. Anyhow. Det var vägen det var.

L: Vad hette den gården där Du tog plats då hos Magnussons?

Olga: Den 'hetta Segerstad Byn.

L: Segerstad Byn.

Olga: Ja. Byn, that's the same as a village.

L: Jaha. Ligger den norr om Karlstad, eller var ligger den någonstans?

Olga: Ja den ligger närmare Vänern.

L: Jaså. Jaha. Var det en stor gård?

Olga: Jaa, de hade en 25 kor och.

L: Så de hade drängar då?

Olga: Å ja. Å ja, 'di hade

L: Du var ensam?

Olga: Ja, jag gjorde kokningen jag!

L: Du var hembiträde då, vill säga?

Olga: Ja! Vad var det jag skulle säga? Jag skulle 'mjölke, men jag hade så små händer, så Herman; 'mittenpojken, han sa 'te mig att: "Du blir alldeles slut" sa han, "om Du ska mjölka".

Han sa: "Du har 'te och 'klämme" sa han! "Du har 'te 'klämme" sa han.

L: Och Du hade aldrig mjölkat förr?

Olga: No.

L: Men hur kunde de räkna med att: Du skulle koka mat och hinna mjölka och diska?

Olga: Ja Du har 'te och vara 'öppe på 'moran.

L: Hur dags gick Du upp på morgonen?

Olga: Klockan fem.

L: Och gjorde eld i spisen?

Olga: Ja. Wood stove.

L: Och då skulle Du göra kaffe först?

Olga: Ja - and then You had the tray and You had the three sons and the father and the mother. You had to have that on the tray and take it in to them, to their beds.

L: Å dom skulle ha kaffe vid bädden!

Olga: Oh, every morning! Sex o'clock. Sex o'clock You had to be in with that. And I went to school with those boys. I said to one of them; one day I said: "Why don't You go around with the coffee once"?

L: Och så fick Du baka då också?

Olga: Yeah! Och när jag 'baka, Herregud! Då när skörden var - Du vet, the hey in and all that stuff. Well when the hey was laying out in the field drying You know.home. I came home from the field.

L: Och Du fick hjälpa till där också!

Olga: Åh yeah. But I came home from the field and then I came in the kitchen. Then I saw (? överhoppat). I said to her; she didn't want to be called Mrs Magnusson. She had

L: Fru Magnusson?

Olga: No, fru Magnusson, no. So I had to call her aunt Hilma; moster Hilma. Så jag sa:

"moster Hilma", sa jag, "har ni glömt att det är lördan idag"? "Nej" sa 'ho, "men jag titta i

burken" sa 'ho "och det är inte mycket vetebröd kvar. Så jag satte some" sa 'ho. Ja men, jag sa det att: "jag är trött"! sa jag. "jag men" 'ho sa "Du kan 'lägge Dig lite granna" sa 'ho "och sen

kan Du komma 'öpp och jag har satt 'et", sa 'ho, "men of course Du har to bry Dig 'öm 'et en gång 'te" och 'ho sa det att: "för Du får arbeta 'et en gång 'te". "Ja ja" sa jag "all right". "Jag skulle 'fråge", sa jag "om jag 'kunne fått gått över 'te the Four corners tonight". Jag sa "'di ska 'vare där med dragspelet" sa jag "och 'di skall dansa". "Ja men det vet Du, Du får inte" sa 'ho. "Ja, men" jag sa "jag har aldrig 'nä roligt". "Jag vet det, ja jag vet det, but, jag vill inte" sa 'ho "Du kommer i dåligt sällskap". "Det är inte nåt dåligt sällskap"! sa jag. "Det är 'di samme" sa jag "som arbetar på 'alle 'di 'andre 'plassera här. Det är samme 'folk". "Å", sa 'ho "'Di kommer 'öpp 'ifrå, 'ifrå fabriken" sa 'ho. "'Di kommer 'ifrå fabriken, Du vet" sa 'ho. "Ja. Ja ja", sa jag, "all right". Jag vet inte hur 'ho hade fått tag i min -pa, but -pa came and; and då så sa jag det: "har Du hört" sa jag "att jag inte kan få gå över 'te Four corners ikväll"? "Ja. Ja", sa han". "Jag vill inte Du skall gå" sa han. Ja. "Ja" sa jag "all right. Jag ska 'stanne hemma", men jag sa det att "det ska inte bli för alltid".

L: För Du var 15 år då?

Olga: Jag var 14.

L: 14.

Olga: Jaa 14, för jag blev 14 då, så jag var 15 när jag börja, så jag var 15. Jag var 15. Så då - i 'alle fall - sen när 'lördagtidninga kom. 'Di fick gå 'te Posten efter både 'tidningerna och - och mail-en. Och när de kom, så sa jag 'te 'pojker. (De visste inte de sönerna vad det är arbeta). Jag sa "'tittle i 'tidninga om det är nåt - nåt jobb", sa jag, "se om det är nåt jobb på 'nä ställe". "Njaa, det är ett här: 'Rannvika". "Ja ja", sa jag, "dit kan jag inte gå", sa jag, "jag vet inte nog" sa jag "'te och gå dit". Och; sa Herman: "Du gör ju så bra här", sa han, "Do You think there is any difference there"? "Ja, but, Du vet", sa jag, "jag tror inte det". Men jag sa: "säg inte nåt 'te mamma 'di". "Nej" sa han "jag ska inget säge". And; men jag tänkte att: vem vet? Han kanske går och 'taler om 'et rätt 'å. Så. In anyway. Söndan kom och det blev eftermiddan och jag hade diskat. Men 'di hade 'e 'gamle människa som took care of 'kora', lagårn och 'ho fick ju lov och 'hjelpe till och diska - and så vi hade 'diskera gjorda och då så sa 'ho 'te mig att: "Ska Du ta stäja just for the next year"? "Nej Du" sa jag "I'm not. Ska Du"? "Ja" 'ho sa "jag har inte 'möe tillfälle", she says, "'te och 'göre 'nä bättre än jag gör. Men **Du**", sa 'ho, "Du Du, Du kan gå ut". And jag sa "jag vet inte". Men i 'alle fall, så sa jag 'te. Vi hade alltingen färdigt och jag hade borstat stoven så den sken och kaffekokarn, den var så blank och fin och. Så gick jag och 'knacka på 'dörren. Och så sa jag! "moster Hilma! Kan jag få fritt ikväll" sa jag "för supper"? 'Ho sa: "Vill Du gå hem till mamma"? "Ja. Jag kanske går hem", sa jag "men jag kanske, jag kanske går och ser Ester". Det var en skolkamrat. "Å", 'ho sa "Ja! Varför gör Du inte det"? sa 'ho. Så jag 'geck. Men jag gick inte till Ester och jag gick inte till mamma heller, jag gick ner till Rannviken. Men! När jag kom dit, så såg jag det 'gamle huset och jag tänkte; men Käre ni! Jag törs aldrig gå in. But I stood there. 'Di hade som en gärdsgård och en get, You know, en 'gärsgrård och så var det en get - Du vet. Så jag stood by there; 'grinna 'di 'kaller det.

L: 'Grinna ja.

Olga: ja. Stod där och då var det en 'tösa som arbeta där, fick se mig. Så 'ho kom rännandes ut. "Olga" sa hon. "Vänta lite" sa 'ho, vänta lite". Jag sa: "Såg Fru Larsson mig"? sa jag. "Nej", sa 'ho, "det gjorde 'ho inte". 'Ho sa: "Men Du, jag ska gå 'te Stockholm" sa 'ho. "Jag har 'vari här i sju år" sa 'ho "och jag vill inte 'stanne 'nä längre" sa 'ho. "Jag har vart här i sju år". Men 'ho sa det att "'di är så 'snälle" sa 'ho. ",, det vet jag" sa jag, "but, Du vet", sa jag, "Du har vart här i sju år och jag kan inte 'göre vad Du gör". "Jo då", sa 'ho, "det kan Du". 'Ho sa "Jag är inte så smart"! sa 'ho! jag sa: "är Du inte"? "Nej" sa 'ho, "nej, but" sa 'ho. 'Ho sa. "Gå med mig in". "No". "No" sa jag. Jag sa det: "Let's gå ner 'te sjön" sa jag. Väneren var straight där. "Let's go down there". 'Ho sa: "No! Du skall gå med in först - så"! "All right" sa jag. 'Ho sa: "You know mrs Larsson"! I said: "Sure I know her", I said, "but" I said "I don't think I want to work for her". So - we went in. So then Mrs Larsson came. "Olga", sa 'ho, "You are the one i want to see". "I am"? She said: "Yes. Oh", sa 'ho "I have heard" she said "I have heard att Du är en

så rar liten flicka och Du är så duktig och Du kan göra nästan allt"! Och jag sa det att: "No no" sa jag "Not, not that good". Ja, men hon sa att: "Jag kan 'lär Dig"! "Å ja". Jag sa det att "det tror jag nog". Så då så sa 'ho att: "varför kommer Du inte hit" sa 'ho. "Vad mycket ska Hilma 'betale Dig"? "Well" jag sa "jag har 60 kronor i år" sa jag "får jag 60 kronor när jag blir slut nu. Men jag ", sa jag, "har ju köpt en del" sa jag "så jag får inte 60" sa jag "men det är vad jag får, 60 kronor". Och då så sa 'ho att, 'ho sa det att. "det är inte nog" sa 'ho "för vad Du gör". Så 'ho sa: "jag ska ge Dig 100"! "Å"! sa jag, "100"! "Yes"! Och jag tänkte; ja, men, sa jag, "jag måste tala 'öm 'et för moster Hilma då", sa jag, "att jag inte skall 'stanne". "Det kan Du göra när Du kommer tillbaka", sa 'ho. "You don't have to give her any time. But" she said "You tell her" she said "that we give You 100. Then if she want to top me", she said, "it'sall right". Så. Och då så innan jag gick så kom hon med tio kronor och gav mig och sa: "det är 'e' stäja". "No no" sa jag "You keep it. Because" jag sa det att "jag behöver en coat" sa jag "och jag behöver things" sa jag "för vinter". Så jag sa det "jag vill inte 'spenda dem tio dollar nu". "Behöver Du inte det"? sa 'ho. 'Ho sa. "Du får den beside de 100". Så jag fick 110, 'näre på dubbelt!

L: Du kände Dig riktigt förmögen då!

Olga: Å! I thought I was

L: Så Du hade tydligtvis ett gott rykte om Dig?

Olga: Ja det hade jag.

L: Hur kom sådant tal ut? Kom det igenom kafferep och när dom satt och pratade, fruntimrena?

Olga: Jaa - dom farmer ladys-ar. 'Di talade.

L: De hade sina kafferep?

Olga: Oh yeah. Å ja, då ska Du se.

L: Hur många gånger drack de kaffe under dagen? Det var klockan 6 på morgonen i bed sa Du.

Olga: Å ja! Och sen så kom

L: Hade de frukost?

Olga: Sen hade 'di frukost 'klocka 7.

L: Ja och då hade de kaffe igen?

Olga: Å ja.

L: Och det var sumpekaffe?

Olga: Nå ja? Å ja.

L: De koka på kittel direkt?

Olga: Å ja. Å ja, det var just slagit i.

L: Och sen så hade de?

Olga: But 'di hade ju välling och - och smörgås.

L: Med, jag.

Olga: Med.

L: Vad var den vanliga frukosten mera?

Olga: 'Di hade välling.

L: Välling.

Olga: Jaha.

L: Havregrynsvälling?

Olga: Havregrynsvälling och oat meal välling.

L: Ja det är havregryn det.

Olga: Ja det är havregryn det ja, and risgrynsvälling.

L: Risgryn.

Olga: Men det tog ju så länge så.

L: Ni hade ingen gröt då?
Olga: Och så gröt hade vi ju, vi hade risgrynsgröt.
L: Men inte på morgonen?
Olga: No, det hade vi på kvällen.

L: Och sen hade ni fläsk och potater.
Olga: Å ja!
L: Dom som arbetade ute på fälten och i skogen,
Olga: Ja.
L: de hade lite mera att äta?
Olga: Å jaa. And then - You know - we made
L: Dom åt bra?
Olga: 'Di åt all right.

L: Du fick baka många kakor!
Olga: Jo! Every other week
L: Du bakade?
Olga: bakade jag rågröd och det var femton limper för varje vecka.
L: Ni bakade inte runda kakor?
Olga: Jodå, vi gjorde det - och
L: Och stekte i ugnen på glöd?
Olga: Ja well där in bakugnen.
L: Ja.
Olga: Ja. Och vi made hot tacks You know.
L: Så Du lärde Dig allt det där?
Olga: Å ja. Å ja.
L: Du slängde upp dem i luften och körde in dem?
Olga: Ja ja. Å ja.
L: Jaa.
Olga: Och; - bara en kid. Å Gud i himmel! Men - Oh - they were sorry when I told them.
L: Ja, vad sa Hilma när Du kom tillbaka?
Olga: Å ja, vad jag saknar den damen. Men during the week once was something she talked about - and then we talked about it, then; I said to her, "You know", I said: "I stopped; I stopped at Fru Larson" I said " Sunday afternoon", I said "and I saw Nancy, and" I said "she is going back to Stockholm". "Oh", sa 'ho, "is she". I said "Yeah"! So I said: "they told me I could have her job" I said. "Oh" she said. "Du ska inte 'lämne mej" sa 'ho. "Jo" sa jag. "Jag får; jag får hundra kronor på året" and then I said: "'ho gav mig 10 kronor för stäja och den 'feck jag 'behölle också". Så jag sa det. "Jag kan inte 'betale det" sa 'ho. Och jag sa: "Ni kan inte"? "No", sa 'ho, "jag kan inte". Well, jag sa "all right". Så 24 oktober kom, så flytta jag.

L: Så det var dagen?
Olga: Jaha, det var dagen. Då fick vi 'e' 'vecke av.
L: Före?
Olga: Ja. Före. No, den 'vecka; från den 24 till 1 november där.
L: Och det var marknadsveckan det.
Olga: Jaa, det var veckan vi fick 'vare fritt; frivecka, they called it there. Vacation week.
L: Fick Du extra betalt då eller?
Olga: Oh - no! Du fick inte något if You get out. You go were You want.
L: Vad sa Hilma när Du lämnade?
Olga: She felt bad.

L: Så det blev inte mycket sagt då?

Olga: No. Oh she wasn't mad. She thought it was nice for me, but she said: "some day I will see You"! she said. I said: "Oh yes". Då var jag 16. .. Då var jag 15 år, var jag då när I went down to Rannviken där. Då så 'stannde jag. Jag 'stannde där. Jag var 16, jag 'stande där när jag var 17. När jag var 17 år, jag tänkte jag skulle gå till Amerika, men då började kriget: The first world war. Och då - då 'gråt mamma; 'mi egen mor.

L: Vad då för?

Olga: 'Ho 'gråt för jag skulle gå. 'Ho ville inte jag skulle gå 'te Amerika. 'Ho sa det att: "Du vet", sa 'ho, "det är så 'många minor ute" sa 'ho "och det; å, det är så mycket elände " sa 'ho. Well jag sa det att: "jag ska gå en gång anyhow". But she gave up. She cryed and I told her: "You made me good to cry, because I have cryed to many timesfor You"!

L: Du arbetade för Din mamma och Du arbetade för Hilma Magnusson. Hade de arbetat lika hårt som du fått göra, tror Du?

Olga: Min mor hade.

L: Hon hade det?

Olga: Ja. Ja she had. Jaa.

L: Hade hon också haft platser hos familjer?

Olga: Oh Gosh yes. She was a cook on a big farm. Så - she must have had a few dollars, because she paid 5 crowns a month for me. Ja. Så.

L: Utav de här olika arbetena som Du hade: med att gå upp tidigt på morgnarna, att göra upp eld i spisen och spervera kaffe, och frukost och kaffe igen och

Olga: Ja det var kaffe 'klocka 6 och 'klocka 7 så var det breakfast. 'Klocka 9.30 - var 'di sen var - 'öm de var ute i åkern - så hade Du 'te och gå 'te dom och ge och ge dom kaffe.

L: Och då skulle de ha vetebröd?

Olga: Ja. 'Di fick 'skörper.

L: 'Skörper.

Olga: Jaha. Eller 'öm 'di var close in - You know - like they were working thrashing and working in the barn -

L: Då gick det åt bröd.

Olga: då fick 'di 'komma in i kitchen och ha kaffe där. Och sen 'klocka 'tölv så var det 'te och ha middag.

L: Jaha. Men då kunde Du inte vara med ute och hjälpa till med höet

Olga: Å jag fick 'vare med då!

L: Och så springa in och göra maten!

Olga: Ja well då fick Hilma 'göre själv,

L: Hon gjorde det.

Olga: 'öm 'di var thrashing. Because they tied the

L: Ja, nekerna.

Olga: Ja 'nekera'.

L: Ja ja.

Olga: Ja - and - och de

L: Tog Du upp efter mejen också?

Olga: Ja, sure. Oh yes! I had to follow the boss, I wasn't to good and I couldn't tie those like nothing! And then when we were thrashing, then Hilma said: Who are You going to have the ax of" she said "to"

L: Var det maken det?

Olga: Ja. "Who are You going to have" she said "to cut the, yeah to shred"?

L: Att skära upp.

Olga: Ja, 'te skära 'öpp. Och då så sa jag: "Nobody, but Olga".

L: Jaså?

Olga: And - she said: "No".

L: Tyckte Du om det arbetet då?

Olga: Ja, jag tyckte det var roligt!

L: Föredrog Du att vara ute på fältet och arbeta framför att vara i köket?

Olga: Well sure! It was fun!

L: Du tyckte inte om köksarbete?

Olga: Oh yeah i liked it, but there was something difference, keeping on there all the time.

L: Vilade ni middag någonting?

Olga: Ja karlarna gjorde, but vi fick 'lov och 'skynde.

L: Inte fruntimrena?

Olga: No, we hade to hurry! And we had to get out and shovel of the .. the .. what do You call it .. the ... . Oh, You know, when You live in the country, You dig up. You have the .. the ice - You know. You go out on the lake and saw in the ice in the wintertime.

L: Ja ja och det sparade ni inför sommaren?

Olga: Yes, and then they draged it home and then they put

L: Saw dust.

Olga: Saw dust! That's what I am trying to find out.

L: Sågsån.

Olga: Ja, sågsån. Ja.

L: Ja men här nu; Du var uppe tidigt på morgonen, Du var först uppe.

Olga: Ja.

L: Så skulle Du vara ute på fältet med höet och Du skulle ta upp efter mejen.

Olga: Jaa.

L: Varför fick inte Du vila middag?

Olga: Oh no no!

L: Du arbetade ju lika hårt som dom andra!

Olga: Hårdare! Jag hade 'te hurry and get it done. På 'sömmern You know - in the summer time - then all the five guys, they laid there on the grass You know and I was out, shoveling of the sågsån of the ice and get it in 'sköjet', rensat, You know and then get it cleaned of and take it in and put it in a big bassäng, they called.

L: Jaa ja.

olga: Jaa. And put it in there - and then put the milk in there. And; You had to get it done.

L: Så Du hann aldrig kasta Dig under fem minuter då?

Olga: Inte! Nobody does! Oh no.

L: Fru Magnusson då, tog hon några minuter?

Olga: Ja! 'Ho. She sat all the time. She never did anything! She was funny. No! She didn't kill herself, she plaid sick. Some people do - You know!

L: Hur var det med Dig? Blev Du aldrig sjuk? Hade Du aldrig huvudvärk eller ont i armar eller i ben? Till exempel när Du fick ta upp efter mejen, Du fick stå framåtlutad och binda.

Olga: No. That didn't bather me any.

L: Inte det?

Olga: No.

L: Du var aldrig sjuk?

Olga: Nähä!

L: Så Du följde yngre pojkar lika lätt med allting, vad Du än gjorde?

Olga: Oh yes.

L: Du hade inga svårigheter i att hänga med?

Olga: Inte inte.

L: Hur ofta planerade ni för tvätten, varje månad eller mera sällan?

Olga: Well - like - like hand towels and kitchen towels - You know - and aprons - and - stuff like that,

L: Det blev oftare?

Olga: Ja, we had to do that, probably once a month. Otherwise we washed a good washing before Christmas. Then we washed sheets and pillowcases and stuff like that.

L: Och då tömde ni ur madrasserna och tog in ny halm efter att ni tröskat?

Olga: Ja, just det.

L: Ni hade halm i madrasserna?

Olga: Ja. 'Di hade det cuttat, så det var hackelse.

L: Jaså? Men ni bytte det en gång om året?

Olga: Å ja, vi bytte det 'flere gånger.

L: Flera gånger.

Olga: Ja. When it was a hackelse - what do You call that?

L: Ja, hackelse ja.

Olga: Ja.

L: Halmen.

Olga: Ja.

L: Så det var inte hel halm då, utan det var hackelse?

Olga: No no, they cut it of, like this.

L: Så pass långt.

Olga: Ja.

L: När ni hade tröskat på hösten då så tog ni nytt emellan?

Olga: Ja, then we

L: Och tvättade ni bolstervaren då?

Olga: Å ja.

L: Jaha. Hur bar ni er åt för att tvätta allt detta, i hett vatten eller?

Olga: Jaa well vi hade ett särskilt house, You know.

L: Basta, eller tvätthus?

Olga: Laundry - You know!

L: Tvättstuga.

Olga: Ja tvättstuga - ja. And then we cooked; we saved all the birch ashes, we saved then - and then, one day, I went out in the wash room there and I put a big cattle of water on and then I poured that hot boiling water over this ashes and the ashes laid in that tub.

L: Ja.

Olga: And then we let it sit there for a couple of days and then we drained it and cooked it up, so there was clear and nice. Then, when we washed, then we had that boiling water and we poured it over the clothes. Then, at the bottom of this, .. this .. what would You call it - den där bassängen Du vet?

L: En så?

Olga: Ja. En så. Ja. Then, at the bottom, it was a big cork and we took that up and drained it of and (?) that back, over again and over again. That's because You couldn't (?) the clothes, because they were packed so tight.

L: Vad gjorde det för gott?

Olga: That killed every bug, I tell You!

L: Å det var vad det var för.

Olga: Oh Gosh - and it got it so clean!

L: It was a bug killer?

Olga: Oh - there was so clean! I'm telling You - there was

L: Fanns det små kryp med ibland, i ett så pass stort hushåll?

Olga: No.

L: Hur klarade folk sig ifrån löss och sånt - och loppor?

Olga: Å loppor var det väl. But do You know; when the war was, my sister in law told me, that all the flies went away. De hade inte sett a 'löppa since the war was. That's what she told me.

L: Vad berodde detta på?

Olga: I don't know.

L: Så de försvann med kriget?

Olga: That's what she said. Jag sa det; Ja, ska vi gå 'te körka, sa jag, det var en gumma and her husband was with me home. Så jag sa det att "ska vi gå 'te 'körka i 'möran", sa jag", jag 'höppas inte 'löppera äter mig" sa jag. "Det är inga 'löpper här" sa 'ho. "De har inte haft en 'löppe i Sverige sedan kriget var! So what are You talking about"! She said: "Oh, no". Ja. Ja hon sa.

L: Jaså, dom var besvärliga?

Olga: Bedrövligt. Ja - och 'di hade lus.

L: Ja ja, det fanns många. Hur vågade ni sitta intill folk i kyrkan till exempel?

Olga: Well I'll tell You! Jag satt inne i missionshuset i Segersta byn and en 'löppe bet mig.

Oh! **I did like this!** And the rest of the kids, that sat with me, they just didn't know what to do! They wanted to laugh and laugh!

L: Jaså dom bets så utan förvarning?

Olga: Å där var ingen varning. they took a bite out of You. She used to say: I am not going to go, because 'löppera äter mig. Oh dear! That's awful! But the worst of it was to get it dry. But - You see - over that big farm house, they had a great big attic - You know.

L: Så ni torkade inte tvätten ute?

Olga: Vi 'kunne inte in the wintertime. In the wintertime. No.

L: Nähä.

Olga: We did hang out at summer, if there was a nice day, but otherwise You couldn't get it dry. Men - på våren, och 'sömmarn.

L: Då var det en stor tvätt ute?

Olga: Oh yes. Ja.

L: Så det förekom ingen tvätt ifrån jultid och fram till våren?

Olga: Not very much.

L: Inte mycket mera än förkläden och handdukar som ni torkade disken med.

Olga: Just det. Ja. But the sheets and stuff we didn't wash, but we had (?) of it.

L: Ja.

Olga: And - You know - it took us three days.

L: Till att tvätta?

Olga: Yeah. We got some other ladies in and they stood there and rubed!

L: Och Fru Magnusson, hon var sjuk?

Olga: 'Ho var sjuk. 'Ho mådde inte bra.

Olga Olson: - And then Fru Larsson said that: "You better take some glögg with You" she said.

L: You were only 15 years old.

Olga: "She can't drink a glögg" she said. "I can't see why" she said "she can't" she said "drink a glass of glögg" she said "so she don't get pneumonia".

L: Det var under vintern det här?

Olga: Oh yeah.

L: Var ni nere vid sjön då och sköljde?

Olga: Oh yeah!

L: Och sköljde?

Olga: Yeah.

L: Och kläderna i vattnet!

Olga: Yeah! Sure! Och händerna, 'di var så 'kalle så! Vi fryste där. Och vi tog en klunk glögg and then we went up for awhile and when we ran home. Like - we had to run home from the lake, probably as far as from this house and up to the woods there.

L: Var Du ensam då?

Olga: No, there was the 'dotera' and mej.

L: Och ni gjorde hela tvätten själva?

Olga: mhm.

Lennart Setterdahl: Sedan - emellan alla de här arbetsdagarna kring julperioden - då hölls det slakt före jul.

Olga: Oh yeh.

L: Fick Du vara med och göra i ordning?

Olga: That was the worst job. There was a man. Hes name was Riden; Rydén på svenska.

L: Jaa.

Olga: He wanted the blood from the pig.

L: Jaa.

Olga: And - moster Hilma said to me: "You have to get a new visp" she said and vi var med the butcher - You know.

L: Jaa.

Olga: And; - "You get a new visp and get the pail, att hinken är ren" sa 'ho. Och då så sa jag te 'na att: "No"! Jag sa: "Jag! Jag kan inte, jag kan inte 'vispe den där blodet". För jag sa "grisen skriker så bedrövligt". And, jag sa "jag kan inte 'gört". Och jag stod, jag stod där! Och grisen, han låg på en bänk och den blodet rann och jag vispa och så stod jag så hära! Och farbror Axel, Hilmas husband, han sa det: "se på vad Du gör"! sa han och jag sa: "jag bryr mig inte 'öm 'et"! Jag vispa! Oh, I was sick. Oh! That's the horiest I have ever ever done.

L: Fick Du vara med och ta vara på fläsket senare då också, och göra korv?

Olga: Oh sure. Oh yes.

L: Det fick Du lära Dig också då?

Olga: Det fick jag 'läre mig. Jag gör 'körv än idag.

L: Jaså.

Olga: För jul.

L: Jaha. Slaktade ni någon kalv?

Olga: mhm.

L: Det med.

Olga: Å ja.

L: Ni gjorde sylta och?

Olga: Ja då. Oh yeah they had all the meat You know.

L: Saltade de ner fläsket då?

Olga: Ja. Sure 'di saltade it down and the pork and then skinka; 'ham-en You know.

L: Jaa. Den rökte de?

Olga: Den rökte det. They took it to some place.

L: Du kommer inte ihåg att de lade skinkan i en havrebinge?

Olga: Nej.

L: Nej.

Olga: No.

L: Det var ju mörkt uppe i Värmland under jul- och vintertid.

Olga: Å ja!

L: Mörkt mörkt mörkt. Var Du aldrig mörkrädd när Du skulle hämta någonting ute i salen eller uppe på vinden eller?

Olga: Jo det var jag, men jag fick 'lov och gå ändå!

L: Du fick lov att gå ändå?

Olga: Ja.

L: Var de flesta barn mörkrädda då på den tiden?

Olga: Ja. Vi ville aldrig gå till huset på vintern!

L: Ja, just det, ni fick lov att gå ut. Det fanns inga toaletter inomhus.

Olga: No.

L: Det var inte roligt i köld och i mörker.

Olga: When we was home to Sweden, we went home in November of -46, Gust and I. And of course; that was right by the lake, You know, this house. And my Gust came in. I said there: "I was wondering where You were". "Oh"! sa han, "jag var till det däre förbannade huset" sa han. "Och det är så kallt", sa han, "så jag kan frysa arselet av mig"! I laughed. I said: "You are crazy". "Oh" he said "it isn't a good place". He said "are we going to stay here for three months" and I said "Yes". "Oh" he said "I don't think so"! but we did.

L: Kommer Du ihåg, när Du var liten flicka, om de äldre pratade om näcken och om spökhistorier?

Olga: Oh yeah.

L: Varför ville de skrämman barn på det viset? Var det för att ni skulle vara rädda för att gå till vattnet?

Olga: I don't know.

L: Tror Du inte att det var en dum idé att skrämman?

Olga: Visst var det dumt. It sure was.

L: Men det var ju vanligt överallt.

Olga: Allt över. Och näcken han spelar. Så är det.

L: Och så var det de små grå som fanns ut i buskarna, troll och.

Olga: Ja. Ja but; I don't know, my fostermother, she was nice. She never scared me of anything. She used to say that; she said: "what are You scared for"? "Well" I said "I am not scared for people, but" I said "I'm scared för räven".

L: Räven.

Olga: And hon sa: "räven är räddare för Dig än Du är för han".

L: Vad hade Du fått den idén ifrån att räven var farlig?

Olga: I don't know.

L: Hade Du sett någon räv?

Olga: Oh yeah.

L: Det fanns gott om räv?

Olga: Oh yeah.

L: Och den var Du rädd för?

Olga: Jag var rädd för räven. And then in the fall: at the jakt ..

L: Ja jakt ja.

Olga: Ja, jakttiden. Då, I tell You, I hurried through the woods, because I was afraid that älgen skulle komma.

L: Såg Du älg många gånger?

Olga: Oh my yes. My fostermother You know - she told me: she had to watch älgarna, sa hon, så de inte förstörer alltihopa, sa 'ho, för; 'ho sa: de kommer in på rågen med. They eat the rye, You know, in the fall, så den är bara **this high** - You know. But those big clunkers, there were seven of them in one pile of 'älger, and Ma said to me; (I have called her Mother all the time). She said to me: "Run in" she said "and get that lakan". So I did. I gave it to her, so she put that on and then she went like that towards, but the male älg, he ran for her. He wasn't going to take that stuff, so he came running towards her, but I took (? en del överhoppat). So he turned around.

L: Det var älgturen det.

Olga: Ja. He wasn't going to give up.

L: Ni blev inte skrämnda för vargen?

Olga: Nej.

L: Det var det aldrig tal om?

Olga: No.

L: Nej.

Olga: Jag var bara rädd för räven.

L: Du berättade ingenting om skolan tidigare. Du gick i skolan när Du bodde hemma hos mamma - varannan dag?

Olga: Jag gick, tror - the eight grade; like, they say here.

L: Hade Du lätt för Dig i skolan?

Olga: Ja! Pretty good!

L: Jaså. Du tyckte det var roligt att läsa?

Olga: Ja.

L: Den bibliska historien?

Olga: Ja.

L: Om Jacob och?

Olga: Ja!

L: Och Benjamin?

L: Å ja ja.

L: Läste ni till maten när ni satt vid matbordet i Ditt hem?

Olga: Nej, det gjorde dom inte.

L: Inte det.

Olga: No.

L: Nähä.

Olga: My fostermother, she did.

L: Jaså, Betty?

Olga: No Bettys mother. She told me about things You know and then she told me about Christ - You know - and all that.

L: Ja.

Olga: And then when I started school, there was no kindergarten You know. There was the First grade. Then she went with me through the woods, so we got to the good road. Then I had a white apron on, with a ruffle. Och jag ramla ikull! I felt that a part of the puddles got it all dirty! But my step mother, she took it off and went to another puddle, with deeper water and she washed it and she washed it - and she took her own apron and dried it with.

L: Hon blev inte arg på Dig?

Olga: Oh no no, she never would.

L: Inte det.

Olga: No. Oh I loved her - she was something else!

L: Jaha.

Olga: Ja.

L: I de andra hemmen där Du arbetade: hos Magnussons och Larssons, läste de för maten?

Olga: Å ja.

L: De gjorde det?

Olga: Ja.

L: Vem gjorde det?

Olga: The man.

L: The man. De tackade för maten efteråt också?

Olga: Ja.

L: Jaha.

Olga: Ja.

L: Jaha. Och drängarna läste också då för maten?

Olga: No dom sa inget, dom just satt.

L: Dom satt dom.

Olga: Och lyssna.

L: Jaha.

Olga: Ja.

L: Det var ingen andaktsstund under söndagen till exempel?

Olga: Mabee the family did, but

L: Ja, men ingenting för er?

Olga: Inte för oss som 'arbeta.

L: Men sen nu emellan allt detta. Du växte ju för varje år - ifrån 14 till 15 - och Du fick inte gå ut och dansa då nere vid Fyra; vad hette den platsen sa Du, Fyra hörnor, eller Korsvägen hette den väl?

Olga: Ja Korsvägen.

L: Korsvägen ja. Hade Du inte tankarna då: - - handklaver och klarinett ska det 'va'.

Olga: Jo då.

L: Tjo och tjim och inget annat. - - Hade Du inte det i huvudet, precis som alla andra ungdomar?

Olga: Ja sure. Jag tyckte det var så roligt när 'di 'dansa.

L: Du såg det?

Olga: O ja! Jag fick ju inte gå och 'danse med dom, men jag gick ju och 'tittle på dom!

L: Men hur lärde Du Dig att dansa då efter hand?

Olga: Oh, det.

L: Dansade ni flickor tillsammans så Du lärde Dig?

Olga: Yes. Vi 'dansa, när jag var i Karlstad.

L: Jaså. Inte när Du var på lantgårdarna och arbetade?

Olga: No. No.

L: Ingen dans?

Olga: Det 'feck jag inte.

L: Och Du hade ingen pojkvän heller när Du var ute på landsbygden?

Olga: Oh no.

L: Inte det!

Olga: No.

L: Nej.

Olga: No. Jag var för ung och för dum! No - but I was in companion when I came home. I had bought a new suit - and - that's when I worked in Karlstad, on the 'marktenteri. 'Marktenteri?

L: Ja. Marketenteri ja.

Olga: Ja. And I went home and the guy, over to the school, He said: "jag ska gå hem" sa han "för min 'doter kommer hem, så jag ska gå hem". So he went. Hes daughter? So he got a daughter! "Who is she"? "I don't know. I don't know". He came over. He came over and there was a dance den kvällen på skolan - och det 'knacka på 'dörren! och då så sa de: "är Olga här"? "Yes det är 'ho fassen' and 'ho är här, 'ho är inne också och 'ho ska 'stanne där med"! Jaha! En utav 'pöjkera, he was a German, I knew him - and! - and he said: "What's the matter Gust"? he said. "Don't You think that Olga is that old enough to get along by herself", he said, "After all", he said. "What do You do when she is away: month after month" he said "and she don't come home? Don't You think she ever go out"? "Yeah", he said, "that's up to her, but "she said "she is at home under my roof tonight", he said "so she's place is at home". That's it. So; that's it; - so. There were no way out of it.

L: Nej.

Olga: And - and so ma said to me: "I told You" ma said "that You should have hurried and got him out of here. Course: No i Know that You won't get him out". Well, I said: "that's okey".

Lennart Setterdahl: Men så fick Du ett brev ifrån Din bror i Denver i Colorado. Han var ju här ute då.

Olga Olson: Ja.

L: Hur länge hade han varit i Amerika?

Olga: Han var inte här så länge. He was, when he first went then. Then he worked in the radiator factory in Damcreek(?)

L: O här i New York?

Olga: Jaha.

L: Ja.

Olga: Then he worked - then he worked there. But - then

L: Men han var i Colorado först?

Olga: No he hadn't been there before.

L: Inte det.

Olga: That was first when he came to this country. All the guys from home - the neighbourhood - they landed in Damcreek(?). There was a good work there and there was the radiators - You know.

L: Vad berodde det på att de kom dit? Var det andra värmlänningar där?

Olga: Ja, det var 'andre där.

L: Och de skrev hem och talade om det?

Olga: Ja. So that's why they came there - and then - in the spring - then Vales; hes brother, he was there too, in Damcreek(?). He said: "I have saved up enough" he said "so" he said "I'm going to take a trip home and help dad "he said "for the summer". So Karl said: "Do You mean You are going to leave me alone then"? "Yeah I guess so" he says. He said: "I am going to save every penni I make now", he said, "and I'll go with You". So; he did. And when they came home - then I don't know what it was - I don't know what there was - but, in anyway - they said: "Where is the kid"? and dear mother said: "Well; she's home with her mother. I am going to get her". So - they never took their coats off. They just turned around and went out. I don't know how far they had to walk, to get hold on me. And they found me! It was my

mother and Karl that came to my bed - and Karl, - he said: "get up. We are going home". So; he took me up. And they carried me.

L: Hur gammal var Du då?

Olga: Jag var åtta år.

L: Åtta år.

Olga: And they put their hands, like that, and held, so I sat. They walked and I sat between them.

L: Ja ja.

Olga: I'll never forget that. Very cute.

L: Men sedan var Du betydligt äldre när Du fick Amerikatankar.

Olga: Ja. Oh yeah.

L: Då var Du i 17-årsåldern?

Olga: Ja.

L: Hur kom det sig att Du tänkte på Amerika?

Olga: No no. Jag var inte trött på 'et. But they come, the girls came home: Tilly and Hilda and Emma,, they came home.

L: Det var Dina systrar det?

Olga: Ja. By

L: Stepsystrar?

Olga: Ja. Ja. And they came home and they had such beautiful chlothes and - Oh - I think - Oh!

L: Vad berodde det på att de hade det så pass mycket bättre? För ni kom ju ifrån samma familj?

Olga: I know, but they had gone over here, You see.

L: Dom hade åkt över här!

Olga: Ja. They were 18 and 19 years old, they went over here and they only got a dollar 1 and 1/4 here.

L: Ja, men Dina systrar, de var yngre än Du var?

Olga: My own sisters yeah, they won't go nowhere.

L: Jaså.

Olga: Oh no. They sat there home. Ja. 'Di har tjo och tjim och inget annat i Dalarna!

L: Ja, men de som var yngre än Dig, de var ju mycket mycket yngre.

Olga: Å ja.

L: De kom inte hit?

Olga: No, dom kom aldrig hit.

L: Nej.

Olga: My cousin, that lives in Karlstad,

L: Ja?

Olga: she was here in .. -59, or 58, I think.

L: Jaha.

Olga: -58, because -60 I went home, she was here two years before.

L: Jaha.

Olga: So I went home. I was in Karlstad 19 60.

L: Men när Du småningom fick funderingar kring Amerika, hade Du mött många svensk-amerikanare som kommit hem?

Olga: Oh yes.

L: Skröt de om Amerika, att det var bra här?

Olga: Ja, 'di

L: Din bror, han sa att det inte var bra.
Olga: Oh, bror min, he didn't care.
L: Han ville inte att Du skulle komma?
Olga: Nä. No, that was Karl, You know.
L: Ja Karl ja.
Olga: Ja.
L: Han var ute i Denver?
Olga: He wanted me, but he couldn't take care of me.
L: Han var rädd att han skulle få besvär med Dig?
Olga: Jaa. Sure.
L: Så han ville att Du skulle stanna i Sverige?
Olga: Ja, till jag blev 'gammel nog, så jag skötte mig själv!

L: Hur gick det hela till? Köpte Du egen biljett?
Olga: No, he paid for it.
L: Karl?
Olga: mhm.
L: Du skrev till honom då?
Olga: Ja, well he came over that summer. He didn't say anything all summer long but he was going with. But; then I didn't take 'stäja till Magnussons, utan jag tänkte att jag skulle gå i skola och bli sömmerska.

L: Jaha.
Olga: Ja. I thought I would be a seamstress, so I bought myself a Singer sewing mashine. And then Mrs Magnusson, then she was sure that I would stay there with her, because she had figured out that I was going to marry one of her sons.
L: Jaha!
Olga: Och jag, jag ville inte bli nån farmare!
L: Jaså Du hade en pojkvän där då på gården!
Olga: No. But we never was alone.
L: No.
Olga: No, no. No no!
L: Ni var inte ute och dansade heller?
Olga: No. He couldn't dance. Det fick han inte. No! Det var mammas 'pöjk det.
L: Jaså dom hade räknat ut att Du skulle stanna där?
Olga: Å, ja. 'Di hade 'figurat' ut det.
L: Men tyckte de om det att deras son skulle gifta sig med en piga på gården?
Olga: Oh yeah. Ja Du vet att
L: Du var antagligen bättre än en piga då?
Olga: Jag var bättre, ja, lite. Higher up.
L: Du hade ett bra rykte om Dig.
Olga: Jaha! Å ja.
L: Men Du tyckte inte om honom?
Olga: Nähä! Nä jag tyckte aldrig om!
L: Men det sa Du inte till fru Magnusson?
Olga: Nä. Nej nej. But; - anyway. Then they had a big picknick down by the lake Vänern - and - all the farmers, the farmers sons and daughters, they were all by the lake and they were going to this picknick. So then I said to Hilma, I said: "vi 'fattige" sa jag "'pigera, vi 'skull ha picknick ock". Och 'ho sa: "Vad säger Du"! "Jaa", sa jag. "The farmers, they are going to have picknick that Saturday" I said. "They are"? she said. So I said "Yeah". "Aren't You invited"?

"Me"! I said: "my father don't have any (?), he don't have a horse even" I said. "So" I said "There is no chance"! And - anyway - she laughed about it. So that's it. But then Saturday came and those three boys, they were going, but then the youngest one: Gustav, he said: "I don't think I'll go" he said. "ÄH"! he says. "I think I'll stay home".

Olga: Ja, då så sa han där: "inom en vecka så reser vi" sa han. Och jag sa "Ska Du"? "Jaa," sa han. "vad ska Du 'göra'"? sa han. "Ja" sa jag "jag ska gå i sylära". "Du ska"? Jag sa: "Ja". Ja. Well.

L: Du hade köpt en symaskin då?

Olga: Ja, jag köpte en brand new symaskin. Men när lördan kom så hade jag ju redan - det var 24 oktober - hade jag - då hade jag redan vacation se. Så då, jag 'kunne inte 'komme in 'te Karlstad from the country. Jag åkte med mjölkmannen - with the milk track - came through - You know - with the big cans of milk. Then I got off, där i Karlstad, vid Voxnäs. Probably You don't remember Voxnäs?

L: De körde mjölken med häst då?

Olga: Ja. Och då så, jag gick av där vid Voxnäs och sen gick jag ner efter älven och kom ner till Bärnstad, det är still there. And I came down there and Karl stood there washing the paint brushes.

L: Det var Din bror det?

Olga: ja. And jag sa "vad gör Du"? Och så sa han: "jag ska rensa 'di 'häre 'börstera" and han sa: "jag har just nu slutat" sa han "så nu är huset färdigt och på torsdan så reser vi". Jag sa "nu på torsdag"? Han sa: Yes. Well" sa han "vad ska Du 'göra"? "Jag 'sa' gå in 'te stan" sa jag "och 'köpe tyg för en klänning". "No, det tror jag inte Du ska bry Dig 'öm", sa han, utan Du går hem. Gå och köp Dig en suitcase", sa han, "det är bättre det". "Ja men 'snälle Du" sa jag "tänk 'öm jag blir sjuk, så jag blir hemsjuk"! "Ja, väl, då får 'di väl 'skicke Dig tillbaka" sa han. "Ja men", sa jag, "när tror Du att jag ska betala tillbaka 'alle 'di penningarna" sa jag "när jag åkt 'te arbete på farmen i Sverige"? "Ja, 'öm Du tänker på Det" sa han "så bry Dig inte 'öm det, utan gå med! Jag skall 'skicke Dig tillbaka"! sa han. Å ja! Jag stod där! "Ja" sa jag "jag ska gå in och se Ma" sa jag. Det var hanses mamma. "Jag 'sa' gå in och se Ma" sa jag. Jag sa: "jag vill inte 'lämne Er Ma" sa jag. "Du behöver inte 'sörje", sa 'ho, "för Gud tar care av er" och 'ho sa: "jag kan gå, när som helst". "Ja men" sa jag "då har jag inget 'te och 'komme tillbaka 'te". "No, det är det inte", sa ho, men 'ho sa "'mine 'egne 'lämner mig" sa 'ho och "Du, Du går, för Karl vill att Du ska gå". "Ja", sa jag, "All right". Jag gick tillbaka ner och så sa jag till honom att: "Ja! Men hur ska jag få klara 'pappir"? sa jag. "Idag är det lördag och Du ska gå på torsdag 'möran". "Hur tror Du jag ska få 'pappir"? "Ja, 'öm Du inte får några så köper vi sånt" sa han. "Ja, men" sa jag "det är ju 'falske 'pappir". "Jaa det gör det" sa han "men; what is the difference"? sa han. "Det är krig", sa han, " all över, and så det var det 'samme". And så jag sa: "Okey". Så - jag gick in till stan och köpte ett halvt dussin 'kaffeköpper och tog hem, och gav Ma!; min mor. Och då så sa 'ho att: "vad i hela livet" sa 'ho "det blir en 'konstig klänning det här"! "Jaa det gör det nog" sa jag. "Väl" sa 'ho "innan jag glömmert" sa 'ho "så har 'di 'vari här" sa 'ho "och ville att Du ska komma 'te Anna-Lisas ikväll för att 'di ska ha dans där". "Ja det blir sista lördag kväll jag 'danser i Sverige" sa jag. "Vad säger Du"! sa 'ho "Ja, Du hörde mig" sa jag. "Väl" sa 'ho. "Har Du sett Karl"? Jag sa "Yes". "Jaa, jaa" sa 'ho "gör som Du vill". Då var jag 20 år. Så. Så jag gick.

L: Var Du hos prästen och fick ut Ditt flyttningsbetyg?

Olga: Ja ja and då jag tog 'bicyklen. Min egen bror kom hem, han var 'bare tio år han. Han kom hem och 'schlängde 'bicyklen jämta 'vägga. Och jag tog tag i den och han sa: "Vad gör Du"! sa han. Jag sa: "jag vill 'låne Din bike". "Var ska Du gå"? "Jag ska gå ner till prästen" sa jag. Och jag kom through that woods and through the highway there and över 'te prästen. Och

han blev så rasande! Oh! Han sa att: "alla den bästa ungdomen" sa han "'di lämnar oss" sa han. Han sa det att "en efter den andra" sa han. "Väl" sa jag "jag har tillfälle och gå nu" sa jag "så jag ska 'göra det". "Ja men 'öm jag säger att Du inte kan få några 'pappir"! sa han "hur ska Du gå då"? "Jag har inte tänkt på det" sa jag. Så. Ja jag fick gå hem utan 'pappir.

L: Du fick inga papper?

Olga: Nej. Men som när jag stod vid 'dörren och så sa jag det att; jag kommer inte ihåg vad han hette, prästen, men det var en grinvarg. And jag sa 'te 'en, väl; jag sa det att: "'Öm Ni får tid ikväll" sa jag "så kanske Ni skriver några rader, att jag har lämnat"? Jaha. Men han gick inte, så när jag kom hem, så; då var Pa hemma och då så sa han: "vad sa prästen"? "No" jag sa "jag får inga papper". "Jo då" sa han "det får Du"! And; han gick rätt ut och tog 'bicyklen och körde ner 'te prästhuset och sa 'te honom att: "innan 'ho lämnar här så har Du 'pappera 'färdige". "No" han skulle inte 'göre't. "No"! Han sa: "'Ho har den bästa rekommendation" sa han "'ifrå 'alle som 'ho har arbetat för" sa han. "She is just a wonderful worker" he said and that. "Ja det har inte ett dugg med 'et och 'göre" sa Pa. "Det har inte ett dugg med 'et och 'göre" sa han. Han sa: "she 'önsker for this right" and he said "it got nothing to do with it". Så han fick gå hem han ock! Men; på måndag!, other måndag 'möran, så tog han och 'geck och 'stoppa denne prästen igen! Han sa det; "nu, nu" sa han "ska jag börja lose 'denne dagen i arbete", sa han "just because att Du inte fyller in 'pappera" sa han. "Det är ju bara att Du fyller in 'döm". "Ja, jag vet det" sa han. "Well", he said, "if You got time" he said "I got it". Så Pa satte sig där och han satt där. Och tänk att när tåget 'rulla in vid Vårberg - You know - do You know where Vårberg is?

L: Ja ja.

Olga: När tåget 'rulla in där så stod min onkel Algot, han, min fars bror, då stod vi där och titta och då så sa Algot: "Ska Du, Ska Du 'stige på, eller ska Du stanna"? "No". Jag sa "jag går". För jag sa att "vi kan köpa papper i Norge", sa jag, "det vet jag". Och jag sa: "Karl, he got the money" I says "so I don't have to worry. "Jaha" sa han och han sa "Jag 'önsker att jag 'kunne gå med Dig". "No. Det skulle Du ha tänkt på förut det" sa jag. Och då kom Pa, flängandes med 'biken! Oj! Titta i fickan och; Här! Goodbye med dig, sa han. Tåget gick.

L: Var mamma nere och vinkade av Dig?

Olga: nej.

L: Det var ingen och vinkade av Dig?

Olga: Far var, min styvfar.

L: Inga andra kamrater eller någonting?

Olga: No.

L: Det var ingen som visste om att Du skulle åka?

Olga: No.

L: Men Du fick flyttningsbetyget i sista minuten.

Olga: Jag 'feck det just. Sista minuten.

L: Visste Din bror Karl om att man kunde köpa papper i Norge?

Olga: Å ja.

L: Var det många som gjorde det?

Olga: Å ja.

L: Vad kostade de, vet Du det ungefärligt?

Olga: Å 'di var inte så 'dyre, a couple of bucks.

L: Jaså, de gick att få?

Olga: Ja. Å ja. 'Di köpte en väst och i den västen var 'pappera.

L: såg Du någon sådan väst någon gång?

Olga: Tja! It wasn't figured!

L: En vanlig väst?

Olga: Vanlig väst.

L: Och papperena låg i den?

Olga: Ja.

L: Du vet inte **vem** de köpte västen av?

Olga: no, They sold them all over, if You had the money.

L: Men Du kunde inte köpa västen i Sverige?

Olga: Nä. No jo det var en pojk som var med oss and he tried; Ed Karlsson hes name was, he tried to buy one here You know, before we got over to Norway.

L: Jaa.

Olga: But; he didn't get it.

L: Nej. Det gick inte.

Olga: Nej.

L: Så då åkte ni in till Oslo, eller kristiania, som det hette då?

Olga: Jaha Du.

L: Hette det Kristiania då?

Olga: Ja. Kristiania ja.

L: Och då gick ni på båten. Vad hette båten?

Olga: Den 'heta Unated 'state.

L: Unated States. Jaha.

Olga: En 'gammel båt.

L: Var det en amerikansk båt eller en norsk?

Olga: Den var nog amerikansk - I imagine.

L: Var det på våren eller?

Olga: Det var i november.

L: I november.

Olga: mhm. Det tog tretton 'dager för oss, because

L: Ni åkte direkt till New York?

Olga: Ja. Väl we had to lay out with, they called it .. (?) pole?

L: Ja.

Olga: Ja. We had to lay there, because there was a mine belt - You know they were hitched together - there were a mine belt all the way around. So they opened them up. They opened them up and and they put right in there and we had to lay there a hole day.

L: Jaha?

Olga: And - they came and looked us over - You know - and they arrested a little Russian; - one little Russian guy. He had hid out in the back. He had a big gun. And I said to Karls sister Ellen; I said: "That guy got a big gun and I know it" - I said - "he got a big gun". "No" she said. But when he came out with the police, (they had arrested him), he had a brown wavy hair! He had a big grown; like my hair. They caught him. He was just a young guy.

L: Hur var resan annars? Hade ni bra mat?

Olga: Oh, yes! Oh yes! The best of everything.

L: Din bror nämnde att Du skulle köpa en resväska. Vad hade Du packat ner?

Olga: Ja, kläder.

L: Var gjorde Du av Din symaskin?

Olga: Å, ja den sålde jag!

L: Du sålde den?

Olga: Ja.

L: Du fick pengarna tillbaka som Du hade betalat?

Olga: Jaa, det fick jag tillbaka.

L: Du sålde den kontant?

Olga: Jaa, å ja. Å Vål, jag hade ju inte 'betart den, för jag hade just köpt den. But I hadn't done a payment on it.

L: Så Du lämnade den tillbaka till affären då?

Olga: No, Det var a lady that took it.

L: Jaha.

Olga: Oh she said, it is brand new! "Jaa sure! Han är som ny"!

L: Så Du hade lärt Dig att sy lite grand då?

Olga: Å ja.

L: Så - vad packade Du ner i väskan när Du åkte?

Olga: Jaa, 'mine kläder som jag har varje dag. Well jag hade inte så mycket, men det jag hade, så 'la' jag det i.

L: Och den svarta konfirmationsklänningen, den lämnade Du bakom Dig.

Olga: Den 'lämna jag till mamma! Och jag hade köpt; jag hade köpt en ny vintercoat, You know, and! and! haha! and then - then; - the farmer that I worked for, he was with me into the store - I think they go by the same name, .. there in - Wallerstedts, that's a grocery store in there.

L: I Karlstad?

Olga: Ja. Jaha, but there was another store for the ladies - You know; damsalong - You know.

L: Jaha.

Olga: Ja and anyway - and I tried the coats on and then the farmer, he said: "That's to long"! he said. "You can't have a coat like that" he said. "How on earth" he said "are You going to be able" he said "to pick potatoes" he said "and have a coat like that". So the girl that waited at Wallerstedts, she said: "Why"? she said "Mr Larsson" she said "she is not bying a coat to go and pick potatoes"! She said: "She is buying a coat so she looks nice". "Yeesh, but; she can't have that on all the time. It gets old"! Then he said "just like people, they get old" he said. "I don't think it is suitable" he said, "no no no"! he said. Well, I said "never mind" I said "that's the coat I want"! I said "and I am paing for it"! So I gave that to my mother too!

L: Så Du hade en väska bara med Dig då?

Olga: Oh that's all.

L: Det var allt?

Olga: Det var allt.

L: jaha. Du hade ingen bibel eller psambok med Dig?

Olga: Oh yes I had!

L: Du hade det.

Olga: I still got my bible, that I got when I was confirmed.

L: Den tog Du. Ville mamma att Du skulle ta med Dig den?

Olga: Oh she said nothing.

L: Du tog den av egen tanke.

Olga: She didn't know what I did.

L: Nähä.

Olga: Oh dear!

L: Så resan över, den gick bra?

Olga: Det gick bra, alltihop. Then we had, when we came to New York and we had

L: Ellis Island?

Olga: Ja we had to go to Ellis Island.

L: Vad hände där då?

Olga: Kors! There came a doctor, You know and he had something that he twisted the eye lashes, You know -

L: Ja.

Olga: up and looked at the eyes. And! I was so nervous and scared, so I stepped on his foot! And I had heard that they said: "Excuse me"! So - I said: "Excuse me"! I said. He laughed and he said: "It's all right. It's all right" he says.

L: Hade Du lärt Dig några engelska ord?

Olga: Ja.

L: Hade Din bror undervisat Dig?

Olga: Jaha! På båten.

L: På båten.

Olga: "Excuse me" I said. And; Karl, he said: "Don't be afraid", he said, "he is not going to hurt You".

L: Så - gick bra på Ellis Island?

Olga: Oh yes! Oh yeah - but You had to have 30 dollar to show.

L: Jaså 30 dollar.

Olga: Ja.

L: Och dem hade Du fått utav Karl?

Olga: De hade jag fått av Karl.

L: Du behövde bara visa dem?

Olga: Ja.

L: De tog dem inte?

Olga: no no no. No. I said to Karl; I said: 'di ska ju ha 30 dollar här', sa jag.

L: Ja.

Olga: "Ja" sa han. "Jag har det färdigt för Dej" sa han. "Jag har det färdigt". Så.

L: Så han kände till allt det där?

Olga: Oh yeah. He had been home a couple of times.

L: Han gick inte igenom Ellis Island?

Olga: Oh yes. They all had to go through it.

L: Gjorde han det?

Olga: Å ja.

L: Var han med Dig då?

Olga: Å ja.

L: Följde han med Dig på varenda ställe där var?

Olga: Å ja. Å ja he took care of me.

L: Du var inte ensam, utan han följde med.

Olga: No.

L: Stannade ni kvar på Ellis Island och åt middag eller någonting?

Olga: No. Oh no.

L: Ingenting?

Olga: No.

L: Ingen mat?

Olga: Vi ville hellre gå tillbaka till New York.

L: Hur såg det ut där? Var det mycket folk?

Olga: Oh there was packed You know. Yes.

L: Det var det?

Olga: Oh yes. And - You know - when we came we had to weigh our luggage. But then we got the train into - we got a train out of New York.

L: Så ni stannade inte över i New York då?

Olga: Oh no.

L: Ni åkte vidare?

Olga: There was - we were - there was Karl, and then there was his nephew: Hjalmar and then his sister: Ellen, there was three - and - he was four - and I was five. We were five of us.

L: Jaha.

Olga: And we got on the train and then we went into Buffalo. And! of course, I had - You know - in my mind that Buffalo, in New York, would be such a - oh! - exclusive and so nice - You know. I thought. And I saw! I said to Ellen, I said "Oj"! She said: "how do You like America"? she said. And jag sa: "jag har inte sett 'nå än" sa jag "som är nåt så 'wonderfullt". Jag sa det att: "det är så lortigt" sa jag " som de har det här i Amerika, här i the station" sa jag! And - she said: "Ja. Inte så fint" sa 'ho. Jag sa: "så hära har 'di inte det i Sverige". Jag sa "they got it more dirty hära then they got in Sweden".

L: Var det sotigt och svart, eller hur ?

Olga: Ja, det var lortigt.

L: Det var det?

Olga: Sotigt. Väl - Du vet hur det är. Buffalo - You know - is a kind of rough.

L: Du var inte inne i Buffalo?

Olga: No.

L: Bara på järnvägsstationen?

Olga: 'Bare på station, så vi fick - we got another little train out of there.

L: Till Jamestown?

Olga: No, we went into Fredonia.

L: Fredonia.

Olga: Went into Dunkirk. Then we got a little train from Dunkirk and up to Fredonia.

L: Och sedan åkte ni? Hur kom ni till ?

Olga: Then from Fredonia, så tog vi ett 'annet litet train som gick through Faulkner här.

L: Jaha.

Olga: And then we got off that and we got a street car from Faulkner and up to town.

L: Alla dessa byten hade Du inte klarat av om inte Karl hade varit med?

Olga: Nej. No.

L: Han var med Dig hela tiden?

Olga: Oh yeah.

L: Vad sa Du då till honom där?

Olga: Han är - han är - han är död nu idag.

L: men vad sade han till Dig att Du skulle göra när ni kom in till Jamestown?

Olga: Oh he didn't say. We went to Ellens, See Ellen was married.

L: Det var Din syster?

Olga: No det var hanses syster.

L: Jaså, hans syster.

Olga: Hans syster. And 'ho, her husband was here you know. He didn't go with her home, but; she wanted to go home. She had been here six years, but he didn't care to go.

L: Jaha.

Olga: So; I don't suppose they had the money either. But anyway; so that's it.

L: Så då kom Du in till Jamestown.

Olga: Ja.

L: Hur såg det ut då?

Olga: jaa jag tyckte det var 'micet, up på Swede Hill! There was nice.

L: Det var det.

Olga: jaa, it was nice.

L: Du kom upp på Willard street då?

Olga: Twell Johnson street.

L: Twell Johnson. Bodde hon där?

Olga: Ja, Ellen bodde där.

L: Hon bodde där ja.

Olga: Jaha. And. No. Ellens daughter and her husband, they lived in that house. It's an awful nice house.

L: Twell Johnson street.

Olga: Twell Johnson street.

L: Jaha.

Olga: I was there. I was there the 27th of July, that's what i know, that's when I got sick.

L: Då vaknade Du upp då i Jamestown.

Olga: Ja. Och det var på söndag kväll. Å lördag kväll var det vi 'köm in och söndag kväll kom det en karl och han sa 'te Ellen att: "I heard" he said "You brought a little Swede girl with You back". "Yeah"! Ellen said, "I brought Olga with". "Well", he said: "my whife is sick" and he said "I really can't stay home", he said, "and take care of the little guy". (They had a little boy". And he said "I wonder if You will come over, so she won't have to be alone"? "You talk to her". she said. "Yes"! I said, "I can do that" and he said: "I can't pay much" he said "but if I give You 3 dollar in a day"? he says.

L: A day!

Olga: "3 dollar a week". I said: "That will be all right". Ellen said: "she don't have to go to look for any work now, because" she said "it is Christmas pretty quick" and she said "she don't need to work now", she said. "She stay here with me". So; I went with them and did that. So. That's it.

L: Det bestod i att ta hand om?

Olga: Jaa jag tog hand 'öm kids-en och så fick jag 'lov och 'lage mat och.

L: Du gjorde det?

Olga: Oh sure. I had to have supper for him in the morning when he came home from work.

L: men det var lätt arbete?

Olga: Yes!

L: Det var inga kor att mjölka?

Olga: Inte! I guess not.

L: När Du tänker tillbaka på den tid när Du kom hit. Du fick tre dollar i veckan.

Olga: Ja.

L: Om Du jämför med ifrån Sverige. Här fick Du behålla pengarna?

Olga: Ja.

L: Började Du att spara då?

Olga: Ja well I had to pay back for my ticket You know.

L: Till Karl?

Olga: Oh yeah.

L: Varje månad, eller?

Olga: Oh no no, when ever You can.

L: Jaså. Han var inte så hårder på det?

Olga: Oh no! But then. No, see, there was

L: Hur mycket kostade biljetten?

Olga: There was 60 dollar for the ticket.

L: 60 dollar.

Olga: And then You had to have 30 dollar i 'handpenga, right they called it.

L: Men lämnade Du tillbaka dessa, eller fick Du behålla dem?

Olga: No, No he told me to keep them. He said: "You got to have some money" he said, and he said "You have to get some materials" he said "and make Yourself some kitchen dresses" and that, - You know.

L: Jaha. Du fick hålla Dig med det?

Olga: Å ja. Oh sure.

L: Så: hette hon Ester dit Du kom?

Olga: Ellen.

L: Ellen ja. Sa hon till Dig att Du skulle ha andra kläder än dem Du hade när Du kom ifrån Sverige?

Olga: No.

L: Passade dessa in här i Jamestown?

Olga: Oh ja, my best one did. Oh yeah.

L: De gjorde det?

Olga: Oh yeah.

L: Ja, men köpte Du Dig amerikanska kläder rätt fort eller?

Olga: No, no, jag. Well.

L: Jag menar: Du köpte Dig väl en hatt?

Olga: Å hatt, det hade jag, I guess, med mig.

L: Från Sverige?

Olga: No jag köpte den, jag 'kömmer 'ihög det nu, I remember. It was a black, a black; it was sewed out of velvet. I bought it on the 2nd Str, there was a big brim on it.

L: Å det var modernt då.

Olga: Oh I was classic! Oh dear!

L: Hur mycket kostade den?

Olga: 3 dollar!

L: Det var mycket pengar det!

Olga: Oh yes, 'toge 'hele, 'hele

L: hela veckan.

Olga: Ja.

L: Men det var värt det, för Du måste vara i style.

Olga: Oh yes. Oh yes. And then I had a nice coat that I had bought in Sweden and so I had that for the winter - and - so: I was all set.

L: Tog Ellen med Dig till någon kyrka Du skulle gå med i?

Olga: Oh yeah we used to go.

L: Gick Du med i kyrkan med en gång?

Olga: Ja well we didn't belong, but we went every Sunday.

L: Was it to The First Lutheran?

Olga: No, we didn't like that.

L: Nej!

Olga: No.

L: Jaså dom var inte ?

Olga: We used to go to the Sion, and I still do.

L: Oh the Covernants.

Olga: Ja.

L: Jaha.

Olga: Ja. I go.

L: Jaså, den var bättre?

Olga: Jaha. Well I don't know if it is better, but the First Lutheran, that's so big - and You don't know nobody.

L: Nähä. Var det Lincoln som var präst där?

Olga: Jaa, Lincoln. We used to go when Lincoln was there. And then Nyström, we used to go there too. I bought the girls red (?) by Nyström, in the First Lutheran.

L: Jaha. Hur länge höll Du på med det första arbetet?

Olga: Well You know - I started. I got a job. The first one, that was when I took care of that Swedish girl, but - You know - she was sick, and that. so I took care of her.

L: Men sedan fick Du ett annat arbete.

Olga: Ja then after new year, You know, then the new year of

L: 1917?

Olga: -16 -16.

L: 1916.

Olga: Then There was an add in the paper, so Ellen read it and she said; I think she said: they are nice people, she said, I think I know who they are.

L: Och det var husarbete?

Olga: Ja. So; I got 4 dollar

L: a week?

Olga: A week. But I was going to get 3.50, but Ellen said: "She can do anything" she says.

L: Var det en amerikansk familj, eller svenskar?

Olga: Ja, å de amerikanska.

L: De kunde ingen svenska?

Olga: No.

L: Hur klarade Du Dig då?

Olga: Oh yeh.

L: För Du kunde ingen engelska till att börja med?

Olga: No, No I didn't. Because when we came, Ellen said to the lady, Well; she said: You just probably know" she said "she just got over here and she can't speak English" she says. And she said: "That's all right", but she said: "if You are not sure" she said "of anything"? she said. "She can do it" she said. "Oh" she said "she can"? "Oh yes", Ellen said, "she will get along all right", - so.

L: So Ellen, she was a business woman then?

Olga: Jaha! So; then; Ellen left me and she said: "I'll call You. I'll call You this evening" Ellen said to me in Swedish "so You are getting along". And after that Ellen went, that was right by the lunch time - You know. They started to get the lunch and Mr (?), he was working at the clothing store on Main street, it was called (?) 5th. And then; that's where he was. Then she said to me; she said: "You go down to the cellar" she said. "Go down to the cellar and get some potatoes" she said to me. I looked at her and she said: "You've got it"? I guess so, I thought. So I went and looked in the cupboard, and I thought; were ever they got a gryta. Så - and jag fann 'e' 'gryte. (Det 'häre går väl inte på tejpen, gör det)?

L: Jo, det gör ingenting. Det är ju så som det gick till!

Olga: Then I got the kettel and I looked around and there was a door open. I thought: well - that can't go nowhere but in the basement. so I opened that and sure enough; that was the right door and I went down to the basement and looked around and I got the potatoes. But because I couldn't say: *"Potatoes potatoes"! And I thought well:: *Potatoes, there must be Potatis! So! I came up and then Mrs (?), she got so happy, so she laughed and she said: "OH"! she said, "Oh"! she said "You speak English! You speak English" and I kept saying: "No".

L: Så Du fick potaterna. Det blev lunch.

Olga: Det blev lunch.

L: Inga svårigheter?

Olga: No. And. And then - You know - they didn't have any - there was a (?) of the gas You know here in town.

L: Ja.

Olga: And in the middle of the ceiling in the kitchen there was a light hanging. Like they have the lanterns outside now, they had those big gas lights outside. Well - there was one of them on this light in the kitchen, they called it stock(?), or what is it they called them?

L: Det vet jag inte. Är det gas?

Olga: Ja.

L: Jaha.

Olga: Ja. Well -

L: Hade ni sådana lampor?

Olga: Ja 'di hade, that's what they had in the kitchen. And there went on and there went off and they kept on - You know - so there was hardly ever any lights. So she stood into me and pointed with her hands and she says "up! Down! You can't help it". "No" I said "I know it"! I thought to myself; how dumb do You think I am? Because! The gas came on and then it was a little light and then it was gone again and she says "up and down. You can't help it". "No", I said, "of course Not". It was funny. And then she was going to write splend for me about the elevator - You know - and - so then she said; she marked out - You know - she marked out, like; it would be a room, there was sides and a top and then she said: "You go in and You go up - and You go in and You go down. Do You understand"? I said: "Yeah, that's a hiss"! Oh dear! Is that what they call it in Sweden?

L: Ja **hiss** ja.

Olga: Ja. Ja "that's a hiss" I says. "I don't know" she says!

L: So she didn't understand one Swedish word?

Olga: No.

L: Were they English people, or?

Olga: Oh yeah, they were from England.

L: Vad var det som fanns i detta hem som inte fanns i Sverige hos dem Du hade arbetat hos tidigare? Det fanns kallt och varmt vatten?

Olga: Oh yes.

L: Som kom i kranar?

Olga: Ja.

L: Fanns det badkar?

Olga: Oh yes.

L: Och dusch?

Olga: Ja.

L: Kylskåp? You know. refrigerator?

Olga: Oh yeh yeah.

L: No ice box?

Olga: They didn't have the electric, they had the ice box.

L: With big blocks?

Olga: Yeah oh yeah.

L: Så ni satte ut en skylt i fönstret om att ni ville ha is?

Olga: Yeah. Well - yeah they -

L: The iceman?

Olga: Yeah the iceman. They had hes routin. They had hes routin You know. So; there was - the one we had - there was a pretty good size, so he took 50 pounds at the time, so he stopped twice a week.

L: Twice a week.

Olga: Jaha.

L: Och i denna ice box, där förvarade ni mjölk och smör och kött?

Olga: Ja. Ja, everything, but we couldn't buy at hand - because - that couldn't keep it that long.

L: Nähä. Och mjölk köpte ni varje dag?

Olga: Oh yeah, that milkman came every morning.

L: Drack ni mycket mjölk?

Olga: No. I don't know.

L: Hade de barn?

Olga: Well 'di hade, but the youngest one was 7 years old. And she still lives, she now lives in Arizona. And her brother, the oldest one, he lives here in town, he lives on Lakeview avenue. So I found him here a few years ago, when I worked up to the American (?).

L: Ja.

Olga: Then I heard hes name, that he was called. So I went and peeked and sure enough, there was a Richard (?).

L: Det var pojken det?

Olga: mm. And he is a year older than me, he is 90. Ja.

L: Jaså, han var i samma ålder som Dig?

Olga: mm.

L: Jaha ja. Pratade barnen med Dig?

Olga: Oh yes!

L: De gjorde det?

Olga: That little girl - You know - her name was Mary-Ann. Oh I just loved her. So; when I got married and had my little girl, I called her mary-Ann - and - she; she is passed away.

L: Jaha. Så hon lärde Dig då?

Olga: Yeah. So she said to me, she said: "if You speak Swedish to me, I'll speak English to You"! she said. "I'll teach You" she said. I said: "You do that"! She was cute.

L: Lärde hon sig svenska?

Olga: No.

L: Men Du lärde Dig engelska?

Olga: Ja. Det gick fortare för mig än det gick för henne.

L: Du var tvungen till det.

Olga: Yes. But; I picked it up fast, course I didn't speak fluent You know.

L: But You understood it quite fast though?

Olga: Oh yeah.

L: So You even knew where the potatoes were located?

Olga: I knew it.

L: Hade de någon tvättmaskin i huset?

Olga: No, they didn't have it when I came there, but her father, he liked me and he felt sorry for me - to rub all them clothes.

L: You had to rub them on a board?

Olga: Yeah, for nine people, You know.

L: Oh nine people!

Olga: And - I'll tell You - I had some washing - every Monday morning.

L: Oh every week?

Olga: Every week.

L: Så det var annorlunda hemma i Sverige då?

Olga: Oh God help me!

L: Önskade Du att Du hade varit tillbaka i Sverige istället?

Olga: Jaa, många gånger så tänkte jag. Men så tänkte jag: Nej. Det blir allt bättre 'söm det är.

L: Men Du tog hand om nio personer?

Olga: Ja.

L: Och Du lagade maten?

Olga: Oh yes och 'cleana'.

L: Ja men de brukar ju alltid ha cleaning helpers?

Olga: Jaha - 'di hade inte pengar nog!

L: Inte det?

Olga: No! They didn't have what I have. No. No they didn't have. They had - ja, 'di

L: Så Du fick göra tre personers arbete då?

Olga: Ja.

L: Serverade Du maten också?

Olga: Oh yes yes. And there was one night. I had a big apron around me You know and I was working with the food, and at the stove and that.

L: Ja.

Olga: And then I took the platter with the, I don't know if it was with the meat or the vegetables or what it was, I don't remember that. But I picked it up and went in with that, into the dining room and sat it down and she came right out after and she says: "Olga Olga Olga".

L: You had the apron still?

Olga: She said: "You got the apron on". And I; I was so hurt. I was so hurt, so I didn't know what to do. And I cried - and I took the rest of the stuff in and sat it down. And then, when I came to clear it off and serve the dessert, I did that too, But; - I really. And then she tried to talk to me in the evening. She tried to talk and then she called a Swedish lady, that worked for her husband in the store. Well her husband, he didn't own the store, hes uncle owned it. But; anyway: this Anna, she worked in the store. So the lady I worked for: Mrs (?), she called her and asked her to explain to me, that she just wanted to show me and make me understand the right way! And, she said, she is crying, she said, and, she said, "I don't no what to do with her". And; so; Anna said: "let me talk to her". So she said to me in Swedish!: "bry Dej inte 'öm vad 'ho säger", sa 'ho, "för det 'di har inte 'nå mer än vad Du har" sa 'ho. "Så Du ska inte bry Dig 'öm det och gråt inte för 'döm", sa 'ho, "för 'di är nobody" sa 'ho. "Så det, bry Dej inte 'öm 'et".

L: Förstod Du engelska tillräckligt vad hon sa till Dig vid den tidpunkten?

Olga: Jaa jag. Ja Du vet jag 'förstog.

L: Du förstod vad hon sa?

Olga: Jag 'förstog vad 'ho sa, but

L: Jaså de ville vara viktiga utav sig?

Olga: Å ja, ja ja. Bry dig inte 'öm et.

L: Du satt aldrig med dem vid bordet och åt?

Olga: Oh no no no no.

L: Det gick inte?

Olga: No! 'Di ville vara big.

L: De serverade aldrig Dig en kopp kaffe eller så?

Olga: Oh no no no!

L: Satt barnen med vid bordet?

Olga: Å ja.

L: Det gjorde dom ja, allihop.

Olga: Å ja. Å ja and jag had to go and hold it and let them help themselves You know. If there was potatoes going. Men när 'ho hade 'hurtat' mig så, så gjorde jag 'at inte. Jag satte det rätt ner där, jag tänkte det: You do what You want to.

L: Jaså, Du satte foten i golvet då?

Olga: Jag tänkte det att: Där får Du 'göre som Du vill!

L: Jaså, Anna sa det att: de var nobody?

Olga: "Ja de är nobody" sa hon. "Du don't have to worry about them". Jaa.

L: Gav det Dig styrka att fortsätta?

Olga: Jaha!

L: Du fortsatte att arbeta?

Olga: Oh yes. Men; se jag var där 'hele vintern and though in the spring, then they doubled up with another family, up by the lake side, up by the lake of Pastel; Pastell Lakewood and då fick jag 50 cent mer i 'vecka, så jag fick 4,50 då. Men - då fick jag reda på att där var 'e' 'änke på Lakeview avenue, som - well - det gubben hade gått ifrån 'na och det 'blamar jag honom inte för, för det var ett spöke. There was a spöke alltså. And. Då så. Så. Så gick jag och såg henne, 'ho 'hetta mrs Clarke och då så sa 'ho att: "You get 6 dollar a week" she says "and You have one room and board". Och; jag tänkte: Well, I guess I'll take that. Så jag tog det och då 'quitta jag den 'häre 'andre som jag fick 4.50 dollar, because; dollar: You know. But! Boy Oh boy, what I ever wished that I was back with this six kids, five kids. Å, vad hon 'snåla! Didn't get nothing to eat! She said. She came one day, full of oat meal You know and she held it **like this**. And she said: "This is a medicin Olga". And she said: "Would You cook that in the morning", she said, "for my daughter and me". I said: "I'll be glad to". And she said: "You know" she said "it's medicin, but" she said "it's very good for You". And she said "You cook that for us, in two cups of water" she said. "Yes" I said. "I'll tell You, Mrs Clarke, what we called that in Sweden" I says. "We called that oat meal" I says and we eat it for breakfast, even if we aren't sick"! Jag tänkte det att; ska jag ge Dig"?

L: Vad sa hon då?

Olga: Titta på mig, så stack 'ho iväg. Jaa. Jag fick ett mål i 'vecka, det var when the son in law came home: Aflort. He came home from Salamanka and he asked me every time I was there 6 weeks, asked me every time he came home. He said: Would You go with me home" he says. He said "I got a beautiful home" he said and he said "my wife" he said "she don't want to do a house work. She don't like anybody and don't go to mother in law" he said. "I could kill her"! I said: "I'll help You". I said "I'll tell You, here is somebody". He said: "are You going to stay here"? I said "No! I am not going to stay, but I'll stay another week or two, but" I said "I'll see You in the weekend". And; then in the meantime, I got a letter from Duncreek, New York, där nere, and they offered me 6 dollar a week for a second girl work and I just had to make the table and kept their rooms cleaned and that. I didn't have to do any cooking or nothing,

because they had a cook and a laundry woman and I didn't have to do any of that. But I didn't plan to anyhow. But - so then I was there two years and then I got married.

L: Two years.

Olga: Ja.

L: Jämförde Du med andra flickor som var i Jamestown, som arbetade i familjer?

Olga: Sure.

L: Hade de det lika besvärligt?

Olga: Nä då! Det var en här and one där, som

L: Som hade problem.

Olga: Oh yes.

L: Var det någon som arbetade i svenska familjer?

Olga: Ja, det var.

L: För Dahlströms eller för Petersons?

Olga: Å ja, å ja. Petersons, they had a woman up there. I was up there and had a couple of parties, did for them. I used to go and catering - You know.

L: Efter att Du gift Dig?

Olga: Ja.

L: Jaha.

Olga: Å ja.

L: Men Dina första år då, det var inte lätta?

Olga: Nä. So, that's it.

L: Var de amerikanska fruntimrena bortskämda?

Olga: Well ?

L: Att de inte ville göra något, utan de ville ha hjälp till alting?

Olga: Well det var inte det exactly: 'bortskämder. But the idea was that they were supposed to show that they were better.

L: Lite högre.

Olga: Jaa. Ja. But

L: Hur var mansfolket, alltså dem som de var gifta med? Var de tillmötesgående?

Olga: Oh yeah they were always nice.

L: Jaha.

Olga: Jaa. And; and like the Andersons now; that Oscar Anderson, that built the Hotel Jamestown You know,

L: Jaa.

Olga: Oh he was nice to work for.

L: Arbetade Du för honom?

Olga: Jag var där ett tag and - hes wife was so nice, and then Alfred; I worked for him and - and then Peterson, that had Crescent Tool.

L: Ja?

Olga: I was there and served at a couple of parties, You know. Oh I have been here and there.

L: Så träffade Du Din make. Han var svensk.

Olga: Ja.

L: Det var Olson, vad hette han i förstenamn?

Olga: No - Olson is my second husband.

L: Jaså Du har varit gift två gånger?

Olga: ja.

L: Din förste make, var han ifrån Sverige+

Olga: Ja, han var 'ifrån Sverige, but; I don't want to talk about him.

L: Nej. Och ni skildes åt?

Olga: mhm. But he - ja he drank so terrible.

L: Jaha.

Olga: And

L: Så ni hade inga barn då?

Olga: Oh yes, we had two girls.

L: Jaså.

Olga: Ja.

L: Så Du slutade att arbeta då när Du gifte Dig?

Olga: Ja nej jag fick 'börje då, för 'te support 'et.

L: Jaha. Så Du hade det svårt då.

Olga: I had it tough.

L: hur träffade Du honom?

Olga: I knew him from Sweden.

L: Jaså. Han kom efter ifrån Karlstad?

Olga: No 'ifrån Säffle.

L: Säffle. Jan kom efter Dig?

Olga: Ja, but jag hade 'int 'nå med 'en och 'göre då. But when after he came back from the war, that's when he found me.

L: Jaså han var ute i kriget här i Amerika?

Olga: Oh yeah. Oh yes. A-Ha.

L: Jaha.

Olga: During the World war one.

L: Jaa ja.

Olga: Yeah and he had quitt drinking and that, so I said to myself: Oh I said, just think if You - "I can remember You" I says "as I was a little girl" I said. "I can remember You, how You stank liquor".

L: Så han var mycket äldre än Dig?

Olga: Å han var tio år äldre än mig.

L: Ja.

Olga: Ja. But - anyway

L: Ni gifte er och det gick inte så bra.

Olga: Ja. No. Aj oh usch.

L: Så han

Olga: But - anyway - well the last pay. The last pay he had, it was on a Tuesday morning and he got 5 dollar and 50 cents; no! 6 dollar and 50 cents for the week - and - that was the last pay he had. And he and hes brother came home and Oskar said: "I'll take care of him" he said. "I'll take care of him. "Yeah" I said "You take care of Your brother" I said "just like You take care o Yourself" I says. I said "Don't You think", I said "it's about the time that You two people stay it up", I says. And; then I said to my husband: I said - I said: Einar", I said: "give me the 5 dollar", I said "and You the dollar and a half". He said. "Do You know what you can do"? "No" I said. He said: "You can take Your dumb kids and go to hell" he says. "Thank You" sa jag. "That's what I'll do, but" I said "I won't go to hell, but" I said "I am afraid that You are going to do it, but" I said "I'm not". So; I said that: "You really mean that then"? "I sure do" he said. "Okey" I said. "That's it. That's it. So. That was Tuesday morning, Tuesday afternon: my sister in law lived across the street and I saw the paper boy came, so I went; I went outside and I hurried, because she came out and approached to catch the paper. I said: "Minnie! Minnie! Don't touch the paper"! "Why"? I said "Don't touch it"! I said "I'm comming up", So I ran up the street and! and she says: "What is the matter Olga"? I said: "I'll

tell You later". So I snapped my fingers like that. "It's a job in there" I says. She said "It is"? "Yeah" I said "it's right there". So she said: "I pray to God" she says "that it is". I said "It is"! So I picked it up. "Japp, here is one" I says. ""Cook at the Apple Inn" That's down here on the road, on the Lake road, the old Lake road, down there"". I asked her: "Do You know what Apple Inn is"? She said "No". I said "I don't either, but" I said "I'm going to find it". So I said: "give me a piece of paper, so I can write down the address and the telephone number", I said. so I wrote it down. And then I went across the (?) street, I went to a lady there: Mrs Feuer and I said: "Mrs Feuer" I said: Would You know what Apple inn is"? "Oh sure" she said "the apple Inn Tea room! "Don't You"? I says: "When did I go to a tea room"? I says. "When did I go out and eat"! I said: "For three long years" I said "I have been starving. And; "I know it, Olga" she says and she said "I'll take You" she said. "Why"? I said. "I've got a dollar and a half" I says "and I have spent a dollar for (?) for my husband" and I said: "I got 50 cents left, because" (No)! .. I said: "and he kept the 5 dollar bill" I says. "The dollar I still have I bought food for them and put it in the refrigerator" and I said "I have 50 cents left. Would You take that as a (?) for the gas"? "I'll take You", she says, "but no 50 cents". Well I said "I'll give You when I get a pay" I says. "I am not sure that I get a job, but" I said "I bet You I do" and - I said "It ain't many restaurant cooks around here", I says. "I bet I'll get it". And; So; So - I went over to the address and she went and backed the car out (överhoppat ?). So - I didn't get the job that night. That was Tuesday night - and she said to me: - "Well" she said "I am not going to tell You tonight that I want You here", she says "because as long as You got these troubles" she says "with Your husband and then You got two children. I don't know" she said. "He probably come up and just terrorise us" she says "and just rase a holy heck" she said. "So; I don't think I will be there". "Oh, No" I said. "He won't bather You", I said, "I know that. I said: "The only one he bathers is me" I says "and he won't bather You". She said: "he won't"? I said: "No". I said I am not going to tell him where I am going, anyhow". So: - that's it. So that Wednesday morning. "Well" she said "I'll call You tomorrow morning". "Well" I said "I don't have a phone", I said, "I can't afford it. And I don't have a newspaper, I can't afford it". I said: "I got to see that I get a little bit of food in the (?). So; I said "I don't". So after I was gone, then her husband said: "You take that girl" he said "and You'll never be sorry". He said; "You will take her and call her up" he says. "No, I'll wait to in the morning". So; in the morning she called (?) street, to another lady, and she said: "Do You know this Olga Erikson"? "I sure do" she said. "She lives (?) street from me". And she said: "Talk about a rotten life"! she says "she got". "I guess she has" she says. "I have called a couple of people" she said "and I guess" she said "it is something else". So. On Wednesday morning she called and said that I would come. She said: "You can come" she said. "Well" - I said "I can't come today. But; "I said, "are You sure now"? "Yes, I am" she says". "Well", I said, "I have to take stuff out" I says. "I have to go and take the pictures off the walls and I have to turn my (?) closette, so the glass was facing the wall". Because him and hes brother, they would fight, You know, So I thought; Well, I will not leave it so. And I said to this woman, up there, at the Apple Inn, I said: "I tell You Mrs Apple Inn" I says, "I tell You" I said "I'll come upp and I'll work" and she said that the restaurant. - (I told what restaurant I had worked in). She said "Did they use a lot of grease"? Well; I said: "Not that one" I said, "they didn't use a lot of grease. But, I said: "I'll tell You what I'll do". I said "I'll come up and I'll work for two weeks" I says. "And If I don't like You and can get along with You" I said "I'll quitt"! And I said "You do the same thing with me"! I said "You can quitt me, at any time"! I said. I said: "If You see that I'm not going to fit in", I said, "just say so" and I said "it's no hard feelings". "Well" she said "I can't see anything (?) on that" she said and I said "Oh, I can't either". So then, when the two weeks were up. Well; when I came there to work, she said: "You can't work in those shoes" she says. I says "That's the only ones I got"! And I said "They were given to me and I said "I ain't got any other"! "Well; she said "You can use my slippers then. I

think", she said, "they would fit You". So; she went and got her slippers. And then; "Well" I said "look and see if You had another pair of shoes" I said "I can wear, that are worn out", I says, "until I can buy myself a pair. So. That's what I did. Lot of fun!

L: Who took care of Your girls then? They were only two and three.

Olga: No. I had two girls, but they

L: How old were they then?

Olga: What's her name? Linda was. No! I am mixing up with my grand children. Mary-Ann, the oldest one, was 13.

L: Oh 13 when it happened!

Olga: Yeah.

L: I see.

Olga: And Margreth, the one that just called me, she was 11. And they stayed with my sister in law, the one that I snapped to.

L: Ellen? Anna?

Olga: No, that was Minnie.

L: Minnie.

Olga: Minnie, with the paper. She took care of them. They stayed with her, so I paid her.

L: Did You move out then?

Olga: Yeah I stayed down at the Apple Inn for two weeks and I got Thursday afternoon off. So I went home. I took the street car - and I got my pay on Thursday and took the street car down here downtown and went up Sweed Hill and did the girls washing. And then I gathered up everything I had in the house - You know - except .. except one bed I left for him - and that. And when I came up in the evening, then the door was unlocked and I walked right in and the both, them drunkers, they were sleeping together. And so, then I said: I said "It's time for You bums to get up" I says. "Oh! Where did You come from"! "Oh I don't know", I says, "But Apple Inn didn't have no more room" I says "so I was kicked out". So that's it.

L: And then You left?

Olga: I left. I went. Well I didn't leave right there. I took care of all the clothes and everything and just sorted out his stuff and gave him what he had come in with. And then in the morning, before, he sobered up. he was in the living room and I went in and I had the boy take me in his car. At first in the evening I had gone down to this Ellen, that lives on Johnson street. She don't live any more. She died a few years ago, well; not to long ago. But her and I was like sisters and I went down and told her what I was doing. "That's what You should have done years ago, Olga" she said. "Well" I said "I have hung on" I says "in count of the girls. I want them to realise what a life we had" I said "and that, so I had the reason" I said.

And; And then he asked about me. He said: "Do You know where Olga lives"? "Oh yes. Oh sure. She lives here on the hill". "Oh does she"! "Yes". "Well", he said "Gosh" he said. "We went to the school together and I have never heard from her, or seen anything of her" he says, "since we had the picknick up by the lake". (That was my farmors picknick

L: Your farmors picknick.

Olga: Ja - and - I have never seen him and then he came to the door; and then I was still living with my husband - You know. My first husband; I was still living with him, And that, - and they came in and talked. And then he said to me; he said: "Do You remember" he said "what I said to You at Göttviken"? "Yeah"! I said, "I think I do"! He says: "Why didn't You"? "Me"! I says. "I nnever thought of it" I says. And he said to me, I remember that, after he started to talk. He said: "I'll see You on the other side" he says. I said: "Oh yeah"? "Sure"! he says "I

will". His mother was living then. As soon as his mother died, then he came over here. After two years we got married.

L: Jaha! So he came like send from heaven.

Olga: Yeah, he was a nice guy.

L: What was his name?

Olga: Gust Olson.

L: Gust Olson.

Olga: That's the one.

L: Det är Gust. Det är Gustav. Jaha.

Olga: Ja.

L: Han var ifrån?

Olga: We went to school together.

L: Han var från samma socken?

Olga: mhm.

L: Jaha?

Olga: Ja. And we went home, to visit, You know. Then his father was 90? .. yeah he was 91, but we stayed at home for his birthday in February of -47. Then he turned 92.

L: Vad arbetade Din siste make med?

Olga: He was a forman down to .. down to ..

L: Crescent Tools?

Olga: No. There's a big store downtown, not (?). Oh! He has been dead for so long time, I have even forget it. The (?) Company.

L: Oh - I see.

Olga: Ja. On (?) Villard.

L: I see.

Olga: And then he worked for a while in Buffalo, during the war.

L: So You bought the house then?

Olga: Oh yeah.

L: When did You become a citizen?

Olga: 1920.

L: In 1920.

Olga: Jaha.

L: Ja.

Olga: Ja.

L: Så ?

Olga: Oh yeah. When Gust and I came back from Sweden, then we went together in business with this Anna-Lisa and her husband, that we came to the first night, we came here. We had that old corner down on the 4th, and Main, we had that.

L: What kind of business was that?

Olga: Restaurant.

L: Oh a restaurant!

Olga: But then we sold that and I bought my own in Chataqua.

L: Oh, I see!

Olga: So I just sold that 1970.

L: Did You have it for so many years! Your own restaurant!

Olga: mhm.

L: And that was called?

Olga: Up in Chataqua.

L: That was called Old Gusts Restaurant then?

Olga: Old Gust Tea Room.

L: Old Gust Tea Room?

Olga: Jaha.

L: So then You finally got Your tea room on Your own?

Olga: Oh yeah.

L: Were You the one that decided to have something on Your own, Or was it Your husband Gustav?

Olga: Oh no, there was me!

L: You wanted to do something?

Olga: Oh yeah. And I bought it 1945. 1945 I worked for a Jewish family. They had a factory on (?) street- And Mr Shepherd, he thought the world on me. Oh he could do anything for me. But then, when I told them I was (?), he didn't like that. But; I said to myself: I am going to go to Chataqua and then, Mr Büger here in town (You don't know them)?

L: No.

Olga: No. Well; he was a millionere. (Well he is dead now). But, anyway, he came to me and he said: "Olga, I want You to go to Chataqua and lease a restaurant up there". I said: "How much is the lease"? "1 000 dollar", he says, "for the summer, plus" he said "You had to feed ten people also there". "OH"! I said. "I think You are talking to the wrong person", I said, "Mr Büger". "Are You not going to do it"? "No" I said "I don't think so". "Well" he said "Mrs (?)!" "Yeah Mrs (?)" I said "she got two sons that she can depend on. I got nobody" I says. I says "my husband and I; we can peel the potatoes, but it is all" I says. I says: "He wouldn't be able to do anything". And. So. Then; he came back and he said "Well; have You thought about it"? "Yeah" I said "mabee I take a credit". And he said: "Mrs (?) did it all right". "Well" I said "that was Mrs (?), but that was not me". I said "everybody I have talked to, they told me I am crazy. I said so. "I don't know what to do". He said: "If You don't make it, then I'll say it's You (?) them good". I said: "thank You, Mr Büger, I'll do it, and I'll show You" I said "that I am going to do it". "Now You are talking Mrs"! I used to go to hes home all the time up on Lake View avenue - and that. But anyway, Olga helped me! And Gust, he was working in Buffalo at that time and when he came home, I said that: You better sitt down"! I said, "course I know, that I can have time to run, because You are going to kill me" I says. "What have you done now"? he says. "Taken another job"? I said: "Yeah". He said: "what are You going to do"? I said: "I have leased the restaurant in Chataqua" I says. "How much a year"? "1 000 dollar for two months" I says "plus all the eats, for all them people, ten people" I says.

L: Who were they, the ten people?

Olga: They worked for the; - some av them worked for me in the restaurant and some of them worked for the owner, making beds and stuff like that and cleaning the restaurant. They rented out the restaurant, but the hotel, the rooms.

L: But the restaurant was also open to the public?

Olga: Oh yeah - so I had a good business.

L: There was a lot of differences then, comming from being a made, or a house keeper and a washing lady and from a tea room.?

Olga: Oh.

L: Who tought You to do it?

Olga: I didn't know nobody. But anyway! - I just think of it. And when I started. At the first I leased this one for three years, I leased that one. Then when I did quitt that, then I bought the other one, there was

L: You bought one?

Olga: Yeah and it was 27 500.

L: At Chataqua?

Olga: Ja. And Gust said: Have You 'flött'" he said, "Oh! What's the matter"? "I don't know" I says. "Well" he said "I am going to quitt. I'm going to quitt in Buffalo" he says "and I am going to come home". "What are You gona do when You come home"? I says. "I don't know" he says. "I have to see if I can help You, in any way". I says "**You can't**" I says. "Stay were You are" I says "course You can't help me". I said: "I'll do it myself" and then I said "I know what I am doing". He said "I don't know". So then we sat and talked about it here. Then I said: "Not talk about it any more Gust"! I says "You and I, we have been friends since we were eight 'year old" and - I said "let's stay in that way". And - then - I said "we are not going to bather" and I said "it will go, somehow". So - then - that people that had the mortgage, they said they wanted Gust's name on it too, I said "No! He is not going to be in it"! They (?) who he was. He said: "he hasn't"? I said "No". I said "I am going alone". And at that time they had sugar cards - You know - and flouer cards and they had cards for the most. One night I came home from Chitaqua and Gust was sitting here and then he said "hustle going for You! Hustle goes all right"! and I said "I'll tell You what to do"! I said: "Let's now talk about it. And in the fall", I says "when I get through up there, and You save Your money, that You make, You are saving that. And when I come home" I said "You put Your money on the table and I put my money on and we will see who is going to beat". "Yeah I don't know he says but he said "let's do it". And - do You know?: I cleared over 5 000 dollar in two months! All the bills paid.

L: How did You know that You didn't pay to much; 27 000?

Olga: Yeah that was a good prize.

L: But how did You know that? Did somebody tell You that it was a good prize?

Olga: No! They didn't tell me, but I went to see the lawyer here in town.

L: You knew him?

Olga: Oh yeah I knew him.

L: A Swede?

Olga: No. No, but I made hes wedding. I always liked him! - and - hes name was (?). He got to be the judge, he was the judge for a few years.

L: So You would trust him then?

Olga: Oh yeah and then I bought that place for 27 500 dollar, and then the third floor was nothing but (?), (?) You know and paper on top of that. I threw all that stuff out and I went and borrowed 5 000 dollar - and then I thought Gust should die from a heart attack. He said: "Who do You know"? he says. "I know more people" I says "then You ever ..."!

L: So they gave You a lone in the bank?

Olga: Yeah I went to the bank and I said: I bought that old place and I said: the more i Look at it, I got to fix that up, I says. I said: That's just to waste the money I said. There is a big room" I said "with two bed rooms and all that stuff - I said - two beds in that great, big room and there is three other rooms up there. I haven't got the nerve - I says - to rent them out the way they look.

L: So 5 000 dollar was a lot of money though?

Olga: Yeah it was a lot of money. It was in 1952. It was a lot of money.

L: So how did You spend 5 000 dollar? To remodel the hole thing?

Olga: I remodelled the third floor and then I added a dish room to the dining room on the first floor, so I could see 40 more people, so I did that. And. - Oh, I don't know. (Överhoppat). They lived in the little house. I had another house. They lived there.

L: Where was this located?

Olga: Right in back of the post office in Chataqua.

L: In Chataqua.

Olga: mhm.

L: And it was closed during the winter time?

Olga: Yeah.

L: So You closed the hole things up then?

Olga: Yeah: Sure, I cleaned it up and

L: And then in the winter time You stayed home?

Olga: No, then I worked in the town in some restaurants, there was always somebody that wanted me!

L: Oh I see. And then in the spring You opened up again?

Olga: Japp. Then I went up and cleaned.

L: Did Your girls help You?

Olga: Not my girls. No Margreth, she didn't help me. She was a nurse, she stayed at the hospital, but Mary-Ann, she wanted to come up - and - You know - the kids don't know much about it. The first (? överhoppat) her husband was dead. Then she took the little girl with her up and then they had the baby sitter to take care of her, so she was sure that she was all right.

L: So Your second husband Gustav, he died?

Olga: Yeah he died, 30 years ago.

L: Oh You were not married long then.

Olga: No.

L: Oh I see.

Olga: No. No.

L: Did he stay home then the last few years, or did he work?

Olga: Oh he worked, he died right in the factory. A heart attack.

L: So then You were alone.

Olga: All alone.

L: And You still ran the restaurant?

Olga: Oh yeah! It was only three years since I bought the restaurant and then, of course, I sold the tea room downtown, You know.

L: So You bought a tea room downtown?

Olga: Oh I had that before, I bought that with another friend. We bought that in 1947; see - in -46 I went to Sweden, in -46 I came back and then we bought the restaurant in -47, downtown. We'd run it -47, -48, -49, part of -50 and we sold it in -50.

L: Where were that located?

Olga: In Main and the 4th.

L: Main and the 4th.

Olga: Jaha.

L: So You were making money on it then when You sold it?

Olga: Oh yeah.

L: And then You opened up a new one again?

Olga: Then I opened up in Chataqua.

L: So You were in business then!

Olga: All right" There was no flies! Oh dear!

L: So You had this (?) from Sweden?

Olga: Yeah I guess so.

L: När Du talade om för domprosten?

Olga: Ja, jag tror det! Honestly I am telling You!

L: If You are looking back, were You homesick at any time?

Olga: No, no never.

L: You never had any problems in this country?

Olga: No, never.

L: Not even when You started to learn English?

Olga: No no no no.

L: No. And You have never been cheated in business?

Olga: No!

L: You always watched out that You did the right thing?

Olga: Yeah. And - You know - that I must gona tell You about my lawyer. When I got this 5 dollar lone, You know.

L: 5 000, You mean?

Olga: Yeah, 5 000. Then - I went up to him and I said: "I have got 5 000 dollar" I said. "Do You think I'll cover it"? "Yes" he said "but"; he said, "I'll tell You Olga", he said, "It ain't gona buy no furnitures for You". "I said "No, mabee not". "No", he said, "I know that, it ain't going to buy any. But", he said "we are going to have some furnitures in that (?)" he said. I said "We do"? "Yes" he said "we do. But", he said "we are not going to talk about it today". I said: "All right". So I went. So he said: "keep (?) all days and You are doing all right". I said: "Oh yeah". So! Then!, when I had it, the room was empty and I had looked at the furnitures at (?) down here and I - You know - I needed 10 tables and 40 chairs, that costs money and they were not cheap either! Then I went up to the lawyer, and I said: "Well" I said "I have got the furnitures picked out, but " I said, "don't You think that he can wait to in the fall, to I close up, and pay it then"? "No" he said and he sat there and he even was writing and then he said that: "take this and pay me when You can. Give me 1 000 dollar. Never ask them. Give me 1 000 dollar". I said: "well I'll pay You in a while then".

L: You had to pay interest on it then?

Olga: Oh yes.

L: You had to pay the interest.

Olga: There was a regular 6 %.

L: But he trusted You.

Olga: Oh he sure did.

L: Jaha.

Olga: Oh yeah.

L: So You have been in the downtown restaurant business, together with Oliver Carlson?

Olga: Ja. Ja.

L: Do You remember him?

Olga: Jaa.

L: Oliver?

Olga: Oh no no, I wasn't with him!

L: No, but he was downtown?

Olga: Oh yeah, I worked for him one week.

L: You did?

Olga: Yeah, that was enough. Oh! Å, vad lortigt han hade. Oh, dirty! Usch! 'Cockrocher. Cockroaches! Cockroaches!

L: Cockroaches yeah. How did You keep them away? The restaurants usually seemed to attract the cockroaches!

Olga: Yeah they didn't clean, - but clean!

L: It is the cleaning it depends on?

Olga: Yes sure.

L: You have to clean, all the time?
Olga: You have to clean and to spray.

L: Jaha. Did You have good help out at Chataqua?
Olga: Oh yeah.
L: Good girls?
Olga: They were all college kids - You know.
L: Did You live out there then?
Olga: Oh yes. I stayed the nights
L: The hole summer?
Olga: I stayed there, night and day.
L: There was a lot of movement out there?
Olga: Yes, sure.
L: A lot of people?
Olga: A lot of people, I'll tell You.
L: So then You left Your house empty?
Olga: Yeah! Gust lived here for three months.
L: But after he died then, You still stayed out there in the summer?
Olga: Yeah.
L: Jaha.
Olga: Jaha.

Lennart Setterdahl: How about the Swedish organizations? Did You belong to the Vikings or to Wasa, or?
Olga Olson: No. No.
L: You didn't belong to them?
Olga: No.
L: You had no use for any kind of organization?
Olga: No.
L: You had enough with Your work?
Olga: I had enough.

L: And You belonged to the Sion Covenant church?
Olga: Ja.
L: Sionskyrkan?
Olga: Sionskyrkan. That's right.
L: Jaha.
Olga: Ja.

L: Did You see Your mother before she died?
Olga: My mother yeah I saw her, in 1960.
L: Oh she was still living then!
Olga: No no no. 60, I'm crazy. 60. .. -47?, in -47.
L: Jaha.
Olga: Ja.
L: Then You came back and visited her.
Olga: Ja.
L: And Gustav was with You?

Olga: Ja. And hes father was living at that time and he said to Gust; he said: "You have got the nicest daughter in law" he said "that You ever could get for me". "Jaa, straight to bed" Gust said!

L: Jaa ja.

Olga: Ja.

L: You have just lived a long life here, it's almost 70 years.

Olga: Ja.

L: You had a rough beginning in Sweden.

Olga: Ja?

L: Och prästen ville inte ge Dig flyttningsbetyget?

Olga: Nej.

L: Det var i sista minuten?

Olga: Det sista minuten. Tänk!

L: Så det hängde på ett hår att Du skulle stanna kvar i Sverige?

Olga: Ja.

L: Så Du hade inte önskat att bli gift i Sverige med en bondpojke?

Olga: Nej. Nej jag ville aldrig.

L: Det var inte Ditt liv?

Olga: Nej. Ja, vet Du vad han gör nu? Ja, Du vet; nu vet jag inte, men när jag var hemma?

L: Du hade en pojkvän i Sverige?

Olga: Ja, det var den där 'bondpöjken som 'di ville jag skulle ha.

L: Som de ville Du skulle gifta Dig med ja?

Olga: Ja. Han hade en sån 'däre bicykle med en side .. side ..

L: Trehjuling?

Olga: Ja! Det var som en båt där. Han tog groceries to 'fölk, 'delivera. He delivered to people.

L: Ja ja ja!

Olga: Ja.

L: Du talade med honom då?

Olga: Nej.

L: Inte det?

Olga: Nej.

L: Han hade inte passat in på ett Chataqua institute?

Olga: No no no no no. Han var alltför (?). Oh dear! Oj oj oj oj! O nej.

L: Så Du sålde alltihop 1970?

Olga: Ja!

L: Är det detta huset Du haft hela tiden?

Olga: Ja. I bought this in -45.

L: -45. Jaha.

Olga: Ja.

L: Så det är ramen utanför staden, så Du bor ute på landet, så att säga.

Olga: Ja.

L: Fluvanna.

Olga: Jaha.

L: Ja.

Olga: Ja, det är det.

L: Är Dina barnbarn intresserade av Sverige när Du kommer till dem?

Olga: Oh yeah.

L: Berättar Du för dem vad som hände i början av Ditt liv? Är de intresserade av att höra det?

Olga: Oh yeah. 'Di brukte säga: You must have been crazy!

L: Dom tror inte på allt Du berättar?

Olga: Nej, det gör 'di inte! How could You live with this? How could You do it? I says "You try it" I says and I said: "You will do it".

L: Ja.

Olga: Så.

L: Så det har gått många år. Men Du har varit frisk?

Olga: Ja, jag har haft bra hälsa, but nu, well, det tog enough a lot of me when I 'losade den äldste tösa. She died in. Oh she was. She died in. Oh, when did she die? Oh honestly. Well. And she had any. Oh, I get so upset when I think of her. She was nice. 'Ho var 41 år när 'ho dog. She died in -61. -61. In 1960 I took the plane. I closed up in Chataqua and I went and got my visa, You know, all the papers. I went to Mabel and got everything and then I went on the town one day and bought some clothes and shoes and stuff - and that - and then I had it everything closed up and clean. I got home here in the evening and I had my (?) wagon packed, full of stuff and I unloaded that and then went in the basement and did some washing and got my stuff ready and called my brother. He lived in Chicago then. So I said: "Ed". I said: "If You are hurry, mabee You can get Your papers ready and go with home". He said: "Olga, have You 'flött", he says! "I don't think so" I says. "But You talk (?)" he says. "Well", I said, "I suppose I do". But I said: "I think You ought to go with"! I says. He said: "Go with home"? he said, "what did You mean: **home**" Your house are? whoes house"? I said: "The one that used to be our little home! Years ago"! "Oh God"! he said. "You mean You are going to Sweden"? I said: "Yes". "No", he said, "thank You. I don't want to go" he says. I said: "You don't? But" I said: "I do" and he said: "I don't" and I said: "Okey"! And I said: "You have never been there" and I said: "why don't You go with"? He said "No. I don't want to go. I'll call You when I come back" and he said: "who is going to go with You"? "I haven't seen anybody"! I said. "I thought, mabee, You will go with"! "No", he said, "I am not going". I said: "Okey". So I went home.

L: Alone?

Olga: All alone. Yeah. I wasn't alone. A lot of people.

L: But, I mean: from Your family, You went alone?

Olga: Oh yes. All were surprised, everyone in Sweden, when I got to Karlstad. When I took a cab, from the station. I got off in the station in Karlstad and I said to the guy that stood there, I said: "Could You help me to get a cab"? I says, he says "Sure". He said: "where are You going to go"? I said: "to (?)gatan". He said: "where is that"? I said: "I don't know"! I said: "If You don't, I sure don't"! He said: "You have never been there"? I said: "no". "Do You come from America"? I said: "Yeah"! "Gosh"! he said, "You talk good Swedish"! I said: "Oh yes". So! He even got a cab for me - and we went. The cab driver, he said to me, he said: "Is this 1"? he says. I said: "I don't know"! He said: "do You know the man that is over there, raking"? I said "I don't know"! I said: "I can take a chance" I said! I said: "He is supposed to be married to my cousin, but I wouldn't swear to it! And he laughed! He said: "it's a small cirkus". I said "Yes". So then I got into the taxi and I got out there. I said: "Mr Olsson"? Well; I didn't talk Swedish. I said: "Är Du herr Ek"? I said, "är Du herr Ek"? "Ja, ja"! sa han. "Vem är Du"? Jag sa "Jag är Olga. Ja, Du har allt den orätta adressen" sa han "för jag känner ingen Olga" sa han.